

INDRO MONTANELLI

Az álmok hajnalban meghalnak

(SZÍNМŰ KÉT FELVONÁSBAN)

Szereplők:

ETEL	55 éves
ANNA, a lánya	20 éves
ALBERTO, újságíró	35–40 éves
ANDREA (ANDRÁS), újságíró	45 éves
SERGIO, újságíró	30 éves
GIANNI, újságíró	55 éves
FRANCO, újságíró	28 éves

I. FELVONÁS

Szoba a Duna Szálló hatodik emeletén.

Sötét van. Amikor világosodni kezd, egy ideiglenesen hálóteremmé alakított tágas szobát látunk, a hátsó falra merőlegesen négy tábori ágyat; kettő balra, kettő jobbra helyezkedik el a szemközti üveglaktól, melyen át csak a tetők és az ólmos égbolt látható. Minden ágy fölött egy zsák, szögre akasztva, mint a katonáknál. Jobb oldalt két ajtó; a hátsó folyosóra, az innenső a fürdőszobába nyílik. A bal oldali falon egy másik ajtó, mely egy kis szobába vezet. A hátsó falnál, a sarokban vaskályha. Középen hosszú asztal, rajta írógépek, telefon, rádió, szétszórt papírlapok, csészek, poharak, egy kávéfőző, spiritusz, üvegek, alumínium tányérok, egy tál alma. Néhány szék, néhány lerobbant fotel, egy nagy tükrös fésülködő asztal. Ruhák, kabátok lógnak a falifogasokon. A szálloda túlszűfolt, és lehetőség szerint el kellett helyezni a vendégeket.

Amikor fölmeleg a függöny, minden sötét és kint esik a hó. Andrea, Alberto, Franco és Gianni félmeztelenül katonai pokrócokba bugyolálva alszik, halk horkolás hallatszik, Gianni magához szorítja fotós felszerelését. A tejszerű szürkeségbe villámszerű fény hasít, és előbb gyenge, tompa, majd egyre erősebb dörgés kíséri. Andrea fölébred. Látjuk, ahogy fölül az ágyban, még bambán és értetlenül néz, majd föláll, odamegy az ablakhoz és kinéz. Kis idő elteltével

---

* © Eredi Indro Montanelli

1. jelenet

Alberto, Andrea, Franco, Gianni

ANDREA: *(halkan, lehúzza róla a takarót)*

Gianni!... Héj, Gianni!...

GIANNI: *(álmosan)* Hee!

ANDREA: Ébredj!...

GIANNI: Mi van?

ANDREA: Hallgasd csak! *(Kinyitja az ablakot. Halk, távoli dörgés hallatszik.)*

GIANNI: Dörög az ég?!

ANDREA: Hogy dörögne az ég akkor, amikor havazik?

GIANNI: Havazik!?!... *(Fölkel és kihajol az ablakon)* Zum Teufel!

ANDREA: Mit gondolsz, mi ez?

GIANNI: És te?

ANDREA: Ki tudja?! *(Odalép a jobb oldali ajtóhoz, kinyitja, hallgatózik)* Hallod azokat ott lenn? Még mindig mulatnak.

GIANNI: És mindig arra az átkozott dalra. Mindig az az átkozott dal.

ANDREA: Mintha ágyúlövések lennének.

GIANNI: Mi az, hogy lennének? Azok. Az én jó öreg dobhártyáim nem tévednek. Nyolcvannyolcasok. *(Fülel kicsit)* Igen, igen, nyolcvannyolcasok. Mert hogyha mások...

ANDREA: *(fölhúzza és kötözi a cipőjét)* Jó, jó, rendben van, legyenek nyolcvannyolcasok...

GIANNI: Mit csinálsz?

ANDREA: *(tapogatózva keresi a telefont, lekapja a kagylót)* Halló?... Halló!... Etel asszony?... Bocsásson meg... Kapott valami különleges hírt a központi vezetéstől?... Nagyon jó. Nem, nem, semmi. Minden rendben... köszönöm, nagyon köszönöm...

GIANNI: Valami konkrétabbat is kérdezhettél volna tőle...

ANDREA: Minek rémisztgetni másokat, főleg ezt a szegény asszonyt. Tudod, milyen állapotban van. *(Kis idő múlva)* Kapcsoljuk be a rádiót.

GIANNI: Ha mond is valamit, ezen az osztrógót nyelven nem értünk egy kukkot se.

ANDREA: Annyit értünk, hogy beszél, tehát hogy valami súlyos dolognak kell történnie. Mert máskülönben most semmit sem mondana. *(Bekapcsolja, keresi az állomást).*

GIANNI: Tényleg, hány óra van?

ANDREA: *(Odahúzza az órát a rádióhoz)* Tíz perc múlva öt.

GIANNI: Telefonálhatnánk a követségre.

ANDREA: Azok is alszanak. Meg aztán különben is, mit tudnak a diplomaták...

GIANNI: Ez a rádió...

ANDREA: Tök süket *(Két erősebb dörrenés hallatszik)*

GIANNI: Ez biztos, hogy bombázás. És nem is lehet nagyon messze. Harminc-negyven kilométer.

ANDREA: Hol is látta Franco azokat a páncélcocsikat?

GIANNI: A komáromi leágazásnál.

ANDREA: Hány kilométerre van ide?

GIANNI: Harmincnyolc *(gyanakvóan)* Miért?

ANDREA: Nem. Semmi...

Gianni *(sürgetve)* Azt gondolod, hogy...?

ANDREA: *(elveszíti a türelmét)* Mondom, hogy nem gondolok semmit. Csak feltételezem, hogy...

GIANNI: Mit?

ANDREA: Mintha te nem tudnád.

GIANNI: *(kis szünet után)* Nem, nem az lehetetlen!... Hiszen akkor... Nem, ez abszurd!... Már előkészítették az egyezmény aláírását. Ezek nem légből kapott hírek. Hivatalosan bejelentették.

ANDREA: Harmincévi újságíróskodás után te még hiszel a hivatalos közleményekben?! *(rövid szünet)*

GIANNI: *(ijedten)* Azt mondod, hogy átvertek minket?

- ANDREA: Nem. De lehet, hogy őket is átverték. Végül is a szokásos technika. Időt nyerni, hitegetni az ellenséget, aztán a végén...
- GIANNI: *(odarahoz az asztalhoz)* Hívd föl Milánót!
- ANDREA: Milánót?
- GIANNI: *(ingerülten)* Mondom, hogy hívd föl Milánót...
- ANDREA: Várj egy kicsit...
- GIANNI: Gyorsan!
- ANDREA: Már bocsáss meg...
- GIANNI: Gyorsan, mondom... *(odanyomja neki a kagylót)*
- ANDREA: *(visszarakja a kagylót a készülékre)* gondolkozzunk egy kicsit. Nyugodj meg! Ezek csak feltételezések...
- GIANNI: *(hirtelen gyanakodni kezd)* Minek túlbonyolítani a dolgokat?
- ANDREA: Semmi túlbonyolítás. De minek felesleges dolgokat csinálni?
- GIANNI: *(dühösen néz rá)* Nem. Te akarsz leadni elsőnek a hírt, mi? Lehet, hogy már le is adtad. Nyugodtan mondd csak meg; amíg mi aludtunk, te már beszéltél Milánóval...
- ANDREA: Mit beszélsz hülyeségeket?!
- GIANNI: Becsületszavadra?
- ANDREA: Kibírhatatlan vagy a gyanakvással. Becsületszavamra.
- GIANNI: Becsületszavadra kibírhatatlan vagyok vagy...?
- ANDREA: Becsületszavamra, hogy nem telefonáltam.
- GIANNI: *(a kagylót Andrea füléhez szorítja)* Akkor hívd... rögtön... sürgősre...
- ANDREA: Halló?... Halló, bitte, Graulein, ich möchte mit Mailand sprechen... Sechs drei drei sechs... Schnell, bitte... Sehre schnell... Danke sehr...
- GIANNI: *(félíg csodálkozva, félíg tisztelettel)* Zum Teufel, hát magyarul is tudsz?!... Mit mondott?... Adja a vonalat!?
- ANDREA: Megpróbálja.
- GIANNI: Mindenképp telefonálnunk kell. Minden áron.
- ANDREA: És mit mondunk majd? Nem tudunk még semmit.
- GIANNI: A híreket előbb közvetítik és aztán utána járnak...
- ANDREA: Hajnali ötör!... Az újságot már kinyomtatták.
- GIANNI: A délutáni számba...
- ANDREA: Ma vasárnap van.
- GIANNI: *(letörten)* Vasárnap!?!... Zum Teufel, igazad van... Vasárnap, november negyedike. Akkor tényleg nincs mit csinálni. Jól kiszúrtak velünk. *(Kis szünet után)* Töröltesd a hívást!
- ANDREA: Nem.
- GIANNI: Miért?
- ANDREA: Így legalább megtudunk valamit. Ha tényleg igaz, amit... akkor az első dolog, hogy elvágják a külföldi vonalakat. Ha sikerül beszélünk Milánóval, azt jelenti, hogy... *(csörög a telefon)* Halló?... Ja, bitte... Was? Warum, unmöglich? A-le Linien mit Ausland? ... Um wieviel Uhr?... Halb vier?... Nur in der Stadt? ... Ach, so... ja, ja, verstanden... Danke, Fraulein... *(Leteszi a kagylót. Kis szünet.)*
- GIANNI: Na?... *(kis szünet)*
- ANDREA: Fél négykor megszakadt a külfölddel minden összeköttetés. Csak városi vonal van.
- GIANNI: *(felugrik)* Csapdában vagyunk.
- ANDREA: Azért ne túlozzunk.
- GIANNI: Ne túlozzunk?!... Ezek a lövések, ezek túloznak. Nem hallod? Egyre közelebről szólnak.
- ANDREA: Nyugalom, nyugalom. Legalább mi öregek legyünk nyugodtak. Lehet, hogy másról van szó...
- GIANNI: Miről?
- ANDREA: Nem tudom. Talán a régi hatalom ellentámadása...

- GIANNI: Régi hatalom?! Itt még a fekete piacon se találsz belőlük... Meg különben is, ennyien? Nézz ki az ablakon, mindenütt lónek. Nyolcvannyolcasok. Most már biztos. Az én öreg dobhártyáim nem csapnak be. Ezek nyolcvannyolcasok.
- ANDREA: *(fölugrik)* Jól van na, nyolcvannyolcasok...
- GIANNI: *(ő is fölugrik)* Nyugalom!... Nyugodj már meg, az Istenért!... Azt mondd, hogy ne veszítsük el a fejünket, aztán meg...
- ANDREA: Igaz van. Bocsáss meg. *(Kis szünet)*
- GIANNI: Mit csináljunk?... Fölébrezzük ezeket a mormotákat?
- ANDREA: Minek? Hagyjuk, hadd aludjanak, amíg lehet. Úgyis fölébresztik őket a tankok.
- GIANNI: Telefonáljunk Michelnek?
- ANDREA: Mit tudna neked mondani Michel? Annyit tud, amennyit mi.
- GIANNI: *(fölugrik)* Akkor szerinted ne csináljunk semmit?
- ANDREA: De hát nincs mit csinálni. És még egy jó darabig, sajnos nem is lesz mit. Itt vagyunk, és itt maradunk, amíg...
- GIANNI: *(folytatja)* Amíg el nem visznek a rendőrök vagy a sírásók... Megmondtam én neked!... Már az első nap megmondtam, hogy ez lesz...
- ANDREA: *(a rádió keresőjével babrál)* Nem te küldted véletlenül a legoptimistább tudósításokat?...
- GIANNI: Mert utánatok mentem ahelyett, hogy a jó öreg orromra bízta volna magam... Ha mindig a jó öreg orrom után mennék...
- ANDREA: *(nem figyel rá)* Mért hallgat a rádió? Nem értem. Ez az ideiglenes kormány nem hall talán semmit ebből az égzengésből? *(Az ablakhoz lép)*
- GIANNI: Lehet, hogy már megleptek és itt hagytak bennünket a pácban.
- ANDREA: Vagy ott állnak ők is az ablaknál, és ők is azt kérik egymástól, hogy mi lehet ez? *(kis szünet)* Szegények!...
- GIANNI: Szegények?... Mi vagyunk szegények, akik ujjongó tudósításokat küldtünk. Látom magam előtt a mai címet: „A diadalmas forradalom... A szovjeteknek el kell hagyniuk Magyarországot... Örömmünnepe Budapesten...” Bolondot csinálunk magunkból.
- ANDREA: Mit mondasz?
- GIANNI: Mondom: bolondot csinálunk magunkból!...
- ANDREA: Mit érdekel ez engem!... Most sokkal fontosabb dologról van szó!...
- GIANNI: Nekem mondd?!... Nekem, akit 45-ben elsőnek szúrtak ki... Elsőnek voltam rajta a listán... Egy amerikai kém mesélte el, ő látta... Első számú ellenségnek tartanak... A Kreml hátába döfött törnek...
- ANDREA: *(kifelé néz az ablakon)* Életnek semmi jele... Hó, sötétség és csend...
- GIANNI: *(odalép hozzá, valamit tervezve)* Mondd, Andrea...
- ANDREA: *(magába merülve)* Hm... Vagy nem hallottak még semmit, vagy már mindent megértettek...
- GIANNI: Kik?
- ANDREA: A magyarok.
- GIANNI: *(ingerülten)*. Mit érdekelnek téged a magyarok? Végül is Magyarország nem a mi hazánk... szerencsére. Magunkra gondoljunk. Figyelj ide, van egy tervem... Ismered Ferencet?
- ANDREA: Kik?
- GIANNI: Azt a népfelkelő főnököt, aki a szálodai személyzetet vezeti.
- ANDREA: Ja igen, az a bajszos.
- GIANNI: Pontosan. A barátjának fogadott. És tegnapelőtt azt mondta, hogy ha megszűnne Béccsel az összeköttetés, ő

el tudná juttatni az anyagokat a határra... vidéki mellékutakon... *(kis szünet)*

ANDREA: És akkor?

GIANNI: *(jelentőségteljesen)* És akkor...

ANDREA: Neked most a tudósításokon jár az eszed?

GIANNI: Nem érted?! Ha el lehet jutni a határra, akkor ez azt jelenti, hogy kell lenni egy útnak, ami oda visz. Lehet, hogy kicsit hosszabb, lehet hogy kicsit kényelmetlen, de van. Tudod, hogy nekem, itt van a kocsim. És a jó öreg szimatomat követve tegnap minden eshetőségre számítva tele tankoltam. Mit szólsz hozzá? Ferenczel nekivághatnánk, én majd rábeszélem... ő meg ismeri az utat...

ANDREA: De hát...

GIANNI: *(közbeveg)* Jó, persze, tudom, hogy veszélyes. De a mi szakmánkkal ez együtt jár. Aki úgy gondolja, elmehet telekkönyvvezetőnek, nem kell újságírónak lenni.

ANDREA: Nem erről van szó. Veszély itt is van. De hát a kocsidba szorosan is csak négyen férünk be. Csomagok nélkül.

GIANNI: És akkor?

ANDREA: Mi öten vagyunk. Sőt, Ferenczel együtt hatan.

GIANNI: Nem, nem érted: te, én és Ferenc. Mi hárman.

ANDREA: Mi hárman? *(hitetlenkedve)* Mi hárman lépünk meg, míg... míg a többiek alszanak?

GIANNI: Hát épp ez az, hogy alszanak. Talán a mi hibánk, hogy alszanak? Annál rosszabb nekik... Ilyenkor mindenki magára gondol. Azt gondolod, hogy ők sokat vacakolnának a helyünkben?... Előbb vagy utóbb ők is kijutnak majd a csőből, légy csak nyugodt. Az a fontos, hogy mi adjuk le az első hírt, az első tudósítást. És nemcsak Olaszországban

leszünk elsők, hanem valószínűleg az egész világon. *(Belemelegedve)* Egy újságíró életében ilyen csak egyszer van, ez az, amiről az ember éjszaka álmodik. és jogos is, hogy minket illessen. Mi vagyunk a csoportban a legöregebbek, miénk a két legfontosabb újság. Kilenc hátsón, külön kiadásban jöhetne, hogy „A budapesti pokolból kimenekült két olasz újságíró jelenti...”

ANDREA: *(keserűen inkább, mint haraggal)* Hogy mersz nekem ilyen ajánlatot tenni?

GIANNI: *(megint belemelegedve)* Nem kell megint a sértett nagyherceget játszani!... Tudom, hogy neked nincs szükséged arra, hogy címdalton szerepelj. Neked a helyesírás a fontos, a stílus, a szép fogalmazás, az irodalom, neked. Én meg egy tudatlan hülye vagyok, egy gyalogtudósító. De a szakmát, azt jobban ismerem nálad. Lehet, hogy nem tudom pontosan kitenni a vesszőket meg a pontokat, de elsőnek én vagyok ott a tefonnál, annyi biztos...

ANDREA: Akkor miért nem indulsz? A kocsi a tiéd. Ferenc a te barátod. Menj!... Mi szükséged van rám? Sőt, így senkivel sem kellene osztoznod a „sikerben”. „Egy újságíró, aki kimenekült a budapesti pokolból...” Így még nagyobb hatása lenne.

GIANNI: *(dühösen)* Nem, nem megyek, légy csak nyugodt. Az ilyen dolgokhoz két ember kell...

ALBERTO: *(a veszekedésre fölébred)* Az Istenit neki, nem lehet végigaludni nyugodtan egy éjszakát ebben az átkozott vityillóban? Aludni akarok!

GIANNI: Akkor aludj!

ALBERTO: Persze, amikor ti épp gyűlést tartotok... Meg lehetne tudni, hogy miről vitatkoztok? Győztetek. A szabad demokrácia zászlaja ott lobog Szent Ist-

- ván trónja és Mindszenty bíboros tiarája fölött... Ennyi elég, nem? Ordítsatok el egy győzelmi csatakiáltást, mondjatok el egy Üdvözlégyet és feküdjetek már le, a fenébe is. *(Magára húzza a pokrócot. Szünet.)* Mik ezek a lövések?
- GIANNI: Kérdezd meg az orosz barátaitól!
- ALBERTO: Tessék, meg mertem volna esküdni. Ki zavarhatja a köznyugalmat, ha nem az én orosz barátaim?... Ki hoz özvizet a világra?... Az oroszok. Honnan jön a hideg erre a szegény Európára? Az orosz sztyeppékről. Végül is megérdemlik ezek a hülyék. Fülüket-farkukat behúzza elmentek ahelyett, hogy egy kis rendet raktak volna... Szabadság? Ezt a karnevált nevezik szabadságnak! Hány óra van? Fogadni mernék, hogy már elmúlt éjfél!... *(Csörög a telefon.)*
- ANDREA: *(a készüléknél)* Halló?... Igen, én vagyok Etel asszony... Megint szolgálatban?... Köszönöm... Igen, adja kérem... *(a többieknek)* A követség... Sablic... *(a kagylóba)* Ciao... Halljuk, persze, nem vagyunk süketek...
- GIANNI: Na, én begyújtok... Legalább...
- ANDREA: *(még mindig a készüléknél)* Nem tudom. Én jó tíz perce keltem föl... *(hirtelen fölugrik)* Letartóztatták őket?!
- ALBERTO: *(egy pillanat alatt fölkel)* Kit tartóztattak le?
- ANDREA: *(még mindig a készüléknél)* Malétert is!? Hány órakor?... Persze, amikor elválták a külföldi vonalakat... Igen, próbáltuk: nem lehet beszélni... A vidékkel sem? ... De hát akkor a kormány se igen tudja, hogy mi történik... Aha, akkor ezért nem mond semmit a rádió... De miben reménykedhetnek?... Mészárlás lenne... Jól van, de mit csináljunk most, hajnali ötkor? Ha felkel a nap, rohanunk híreket szerezni... ha lesz még időnk... Jó, majd hívjuk egy-
- mást... Ciao, Sablic. Köszönöm. *(Leteszi a kagylót és a többiekre néz. Szünet.)*
- ALBERTO: *(idegesen)* De az Istenért, mondjátok már meg, mi történt?
- ANDREA: Nem hallottad? Kívánságaid teljesültek. Az oroszok háromkor letartóztatták a magyar követeket, akik Csepelre mentek, hogy tárgyaljanak velük. Malétert is. És csapataik ugyanakkor négy fő irányból elindultak Budapest felé. A rádió nem mond semmit, mert úgy tűnik, hogy még egy utolsó kétségbeesett kísérletet tesznek, hogy visszaállítsák a diplomáciai kapcsolatot, de ...
- ALBERTO: Akkor ez a mennydörgés lenne a...
- ANDREA: A rend.
- GIANNI: *(örjöng)* Megmondtam!... Én megmondtam! ... Az én öreg szimatom...
- ALBERTO: *(zavarban)* De ez hivatalos hír vagy...?
- ANDREA: A forrás hivatalos.
- ALBERTO: *(szkeptikusan)* A magyar forrás. Meg kellene hallgatni a másik oldalt is.
- ANDREA: *(az ablakra mutat)* Azt hiszem, elég jól hallható...
- GIANNI: Mért nem megyek mindig a saját szimatom után ahelyett, hogy másokra figyelnék... Ezek a hülyék engedték magukat letartóztatni. Letartóztatni!... Pedig figyelmeztettem is őket...
- ANDREA: Kit?
- GIANNI: Malétert.
- ANDREA: Mikor láttad?
- GIANNI: Személyesen nem láttam, de a titkárját elküldtem hozzá, hogy mondja meg neki: „Ne bízzanak bennük!... Ne higgyenek nekik!...
- ALBERTO: *(gúnyosan)* És nem hallgatott rád!... Gondolj csak bele: ez a nagy ember, akit mindannyian Magyarország megmentőjeként üdvözlöttek, és aki ráadásul még egy olyan tanácsadót is talált, mint te...

GIANNI: Most nevensz, mi?
 ALBERTO: Hát eddig ti nevettek, nem?
 GIANNI: Na persze, érkeznek a mieink...
 ALBERTO: Valakinek jönnie kell. Jobb ha a mieink, mint ha a tieitek... Nekem legálábbis.
 ANDREA: *(unottan)* Elég már! Most akartok politikai vitákat rendezni?
 GIANNI: Igazad van. Nem szabadna bedőlni a provokátoroknak.
 ALBERTO: *(félíg komolyan, félíg viccelődve)* Fékezd magad, Gianni. Itt nemsokára én leszek a főnök.
 GIANNI: Tudom. És azt is tudom, mire számíthatunk.
 ALBERTO: Megelőzhetsz. A szálloda még a felkelők kezében van. Elég egy szó és hidegre tehetsz. De siess, mert úgy látom, hogy ezek a tankok elég gyorsan jönnek. *(Elindul a fürdőszoba felé)* Én megyek mosakodni. Fel kell készülnöm a barátaim fogadására. Borotvátlanul nem jelenhetek meg orosz barátaim előtt. *(Belép a fürdőszobába)*

2. jelenet

Andrea, Gianni, Franco

GIANNI: *(rövid szünet után)* Hallottad? *(kis szünet)*
 ANDREA: Gianni, bocsáss meg azért, amit az előbb mondtam...
 GIANNI: *(Andreát nézi)* Erre volt szükséged? Hogy ez az alak elkezdjen fenyegetőzni? ... Most már látod? Ha rám hallgatsz, akkor már úton lennénk... Most már egy kicsit nehezebb lesz lépni.
 ANDREA: Nem, nem ezt akarom mondani *(kis szünet)* Nézd, Gianni, összesen öten vagyunk olaszok ezen az elátkozott helyen...
 GIANNI: Ha azt ott *(a fürdő felé mutat)* olasznak lehet tartani.

ANDREA: Annak kell. Mindaddig, amíg nem mutatja, hogy...
 GIANNI: És talán nem mutatja?
 ANDREA: Ah, ezek csak szavak... Mindenki mondja a magáét, és aztán ki tudja meddig kell komolyan venni. Egy kis bizalommal lehetnék egymáshoz. Itt vagyunk ezen az elátkozott helyen, kiszolgáltatottan, és senki sem fog segíteni rajtunk. A követünk megtesz majd mindent, de mi az, amit tehet...
 GIANNI: Tudom.
 ANDREA: Ebből a helyzetből nem lehet kismászni.
 GIANNI: Most már nem! Mert nem hallgattál az ajánlatomra...
 ANDREA: *(nyugodtan)* És csak súlyosabb lesz. Mert nem hiszem, hogy ezek a magyarok egykönnyen megadják majd magukat. Különös nép. De hát láttad őket az elmúlt napokban, nem?
 GIANNI: Mi az hogy?!
 ANDREA: Ez az esély tehát megvan, és ha tényleg így lesz, akkor jól nézünk ki: öten bezárva ebbe a szállodába, sőt ebbe a szobába, még mozogni sem tudunk. Tudod, hogy az útleveleink sincsenek rendben?
 GIANNI: Tudom. Épp ez az, ami aggaszt.
 ANDREA: Mindannyian illegálisan jöttünk Magyarországra. Teljes joggal letartóztathatnak, és a mi kormányunk nem hiszem, hogy nagyon tiltakozna. Öt elhagyott árva. És ki tudja, hány napig vagy hány hétig kell még itt bezárva lennünk. A külföldi telefonvonalakat elvágták. Előbb vagy utóbb elvágják a városiakat is. Nem tudunk mit csinálni. Olyan lesz, mint egy örökkévalóság...
 GIANNI: Mint a börtön.
 ANDREA: Pontosan. És mivel voltam már börtönben, tudom, hogy mennek ott a dolgok. A cellalakók a végén szépen meggyűlölik egymást. *(Kis szünet)* Te-

gyük fel, hogy velünk nem így lesz, vagy legalább is nem rögtön az első naptól kezdve.

GIANNI: (*sértődötten*) Most ezt nekem mondd?... Mondd meg annak a gazembernek!

ANDREA: (*szelíden*) Nem gazember.

GIANNI: Nem hát. Szerinted én vagyok gazember, ugye?

ANDREA: Gianni, mi lenne, ha nem ítélnél nál rögtön és nem kezdenéd ezt a „vagy én – vagy ő” játékot, hanem inkább megpróbálnád megérteni azt a fiút...

GIANNI: De hát ismered te őt?

ANDREA: Most ismertem meg.

GIANNI: Amikor rosszul mentek neki a dolgok... Tizenkét éve, amikor jól állt a szénája... Ha tudnád, hogy megváltozik, amikor jóra fordul a sora... De hát most adott egy kis kóstolót belőle... Hallottad mit mondott? „Nemsokára én leszek itt a főnök”. Nem elég világos?

ANDREA: Van úgy, hogy csak a zavarát leplezi az ember a durvasággal. Ha békén hagyjuk és nem zaklatjuk...

GIANNI: Zaklatjuk?! Azzal fenyeget, hogy feljelent, és te azt mondd, hogy ne zaklassam! Mi van veled? Elkezdesz most itt jóságoskodni?...

ANDREA: Ne érts félre, Gianni. Nem jóságoskodásról van szó. Csak megpróbálok megérteni ezt az embert. És azt hiszem, sikerülni is fog, hiszen én is... mi is átestünk ezen, nem?

GIANNI: Mi!? Mikor?

ANDREA: Na, erőlted meg az agyadat... Hát mi nem voltunk azok oldalán, akiknek jól ment... ha csak ideiglenesen is... Nem emlékszel, hogy viselkedtünk azokkal szemben, akiknek akkor rosszul ment?... Győztesnek lenni nehéz mesettség...

GIANNI: (*türelmetlenül*) Ide figyelj, Andrea! Én nem vagyok olyan művelt, mint te.

Egyszerű haditudósító vagyok és kész. A hatvanötöst meg tudom különböztetni a nyolcvannyolcastól 10 kilométerről is, de a filozófiához tényleg nem értek. Mit akarsz mondani? Azért mert ő a győztesek oldalán áll, meg kell vigasztalnunk, fel kell szárítanunk a könnyeit, előzékenyen odatartani a lába elé a seggünket?

ANDREA: Igen, elismerem: nagyon meggyőző vagy. De máshonnan is lehet nézni a dolgot. Egy kicsit bonyolultabb, annyi igaz...

Gianni (*nyugodtan*) Na, akkor halljuk.

ANDREA: (*lassan keresve a szavakat*) Nézd csak: van olyan tanácskozás, ahol csak ketten lehetünk jelen: mi meg a lelkiismeretünk... Talán ez elől a kényelmetlen partner elől menekül Alberto, és ezért kötözködik veled, velünk... Ne vitatkozzunk vele, hagyjuk, hadd szembe-süljön magával, aztán majd... (*szünet*)

GIANNI: (*Nem értette meg*) Igen, igen, de itt feljelentésszag terjeng a levegőben, és minél erősebb lesz, annál gyengébbek a te okfejtéseid... Mért nem mondjuk meg egymásnak kerek-perec, hogy állnak a dolgok? ... Mit játszod itt a jóságot, jól jön ez neked majd később... (*elindul az ajtó felé*) Végül is téged illet... Nem te akartad, hogy legyen itt közöttünk?... Tessék, most nyald ki a seggét... és majd mondd meg, hogy milyen íze van (*kimegy és becsapja maga mögött az ajtót*).

3. jelenet

Andrea, Alberto, Franco

ALBERTO: (*már megjelent a fürdőszoba ajtajában, kezében még törülköző. Hallotta az utolsó mondatokat*) Na tessék!... Tehát neked kell megköszönöm, hogy itt lehetek ebben a lelenházban?

- ANDREA: (*fejét lehajtva, megalázottan*) Ezt a szobát nekünk, olaszoknak tartották fenn.
- ALBERTO: Megelégedtem volna egy fürdőszobával is, ha találtam volna. Ezt remélem értékeled. Az elmúlt napokban, amikor itt a magamfajta megnyúzták, a jelenlétem nem lehetett épp higiénikus számotokra.
- ANDREA: Ostobaságok!
- ALBERTO: De azt hiszem, valaki ilyen ostobaságokat beszélt!
- ANDREA: (*határozottan*) Nem, senki sem mondta komolyan.
- ALBERTO: Akkor mondjuk, hogy viccből.
- ANDREA: Viccből sok mindent lehet mondani. Följelentéssel is lehet fenyegetőzni.
- ALBERTO: Mért, talán nem hiszed, hogy képes vagyok megtenni?
- ANDREA: Nem.
- ALBERTO: Miért? Mért ne használnánk ki az adandó alkalmat, hogy legalább a legsötétebb ellenségeinktől megszabaduljunk?
- ANDREA: Hálából. Hiszen leegyszerűsítik a vitát.
- ALBERTO: (*gondolkozik*) Van valami igazság ebben. Jó, hogy emlékeztettél rá. Azt hiszem, elsőnek téged kellene följelentenem... (*kinyitja a kályhaajtót*) Már majdnem kialudt. Egy kis fát kellene rátenni.
- ANDREA: Csak módjával. Nem tudom, mikor tudunk majd szerezni tüzelőanyagot.
- ALBERTO: (*fölkel*) Ne légy már ilyen borúlátó!... Mit gondolsz, mi fog történni?... Néhány órán belül itt mindennek vége lesz, légy csak nyugodt. Itt leszünk majd a néppel és köszöntjük a felszabadítókat... a szokásos történet... Mert az elvonuló harcokcsik megszállók, a bevonulók meg felszabadítók. És aztán a szokásos rohanás a tagsági megújításáért.
- ANDREA: Különös!... Úgy beszélsz a népről, mint ahogy én, a reakciós, mielőtt láttam volna a budapesti embereket.
- ALBERTO: (*kétkedve*) Komolyan gondolod, hogy ellenállnak?
- ANDREA: Eszem szerint nem. De ezek az ágyúlövések...
- ALBERTO: (*hevesen*) A levegőbe lőnek!... Épp azért, hogy ne kelljen az emberekre lőniük. Megfélemlítő akció az egész. És sikerrel jár majd, biztos lehetsz benne, sikerülni fog... Ezek a magyarok örültek, de nem annyira, amennyire látszik: két nyilvános beszéd valamelyik főtéren, egy kis cigányzene, egy üveg bor, Tokaji... meglátod, itt tokaji folyik majd, nem vér!
- ANDREA: Kívánom neked, hogy úgy legyen, Alberto.
- ALBERTO: Nekem?
- ANDREA: Neked ugyanannyira, mint a magyaroknak (*egy erősebb dörgés megremegteti az üvegeket*).
- ALBERTO: (*odalép Andrea mellé az ablakhoz*) Mi ez?
- ANDREA: Valami gránát csak úgy leeshetett a levegőben... (*szünet. Mindketten kifelé néznek*) Milyen furcsa város!... Egy hadsereg nyomul befelé és közben semmi életjel. A kormány meg nem szól semmit...
- ALBERTO: Mondtam neked: még csak föl sem kelnek az ágyból. Mert barátom, szép dolog a forradalom, de kényelmetlen és különösen novemberben. De tessék, itt van egy bizonyíték a házban: a hős partizánkisasszony (*bal felé mutat*) Ott van még?
- ANDREA: Azt hiszem.
- ALBERTO: Tessék. Ha az ember meglátta katonanadrágban, karján nemzetőr szalaggal, vállán átvetett géppisztollyal

- olyan volt, mintha ő lenne maga a forradalom. Aztán a szokásos. Megtalálta a szép olasz fiút. És tessék, most ott fekszik vele a matracon. *(nevetni kezd)* Sőt, hogy még szebb legyen az összhang: kit választott ötünk közül? Pont egy velem egyvásút.
- ANDREA: Talán nem is tudja...
- ALBERTO: Mi!?! Azt akarod mondani, hogy Sergio nem gyón... *(kijavítja magát)* mondta el neki?
- ANDREA: Azt gondolom, hogy sem ideje, sem kedve nem volt beszélni bizonyos dolgokról...
- ALBERTO: Bizonyos dolgokról?... Mintha tán elhanyagolható részletekről lenne szó! Arról nem is beszélve, hogy nem értem, mi tetszik neki abban a lányban...
- ANDREA: Végül is az egyetlen itt, akivel olaszul beszélhet, mivelhogy más nyelven nem beszél...
- ALBERTO: Ez is gyanús nekem. Valaminek kell lenni abban, hogy pont egy olaszba szeretett bele, és hogy ott tartja a lába között? Vannak olyan rendszerek, amelyek még meg sem születtek és már tele vannak kémekkel...
- ANDREA: Mi után kémkedne? A jelentéseink után? Hiszen telefonba diktáljuk azokat...
- ALBERTO: És aztán meg, hogy idejön hetyereszni alig kétlépésnyire attól a szegény anyjától...
- ANDREA: Az anyja most jött ki egy koncentrációs táborból, és a kislánya helyén egy kész nőt talált... Tíz éve vitték el... Nem hiszem, hogy szokásos anya-lány kapcsolatról lenne szó...
- ALBERTO: Sergionak mindenesetre kötelessége lett volna, hogy kirakja a kártyáit... Egy férfi, hogyha tényleg férfi, akkor így tesz, mielőtt ágyába vinne egy lányt...
- ANDREA: Úgy beszélsz, mint a nagyapám, akit már ötven éve maradinak tartot-
- tak... Kirakni a kártyát az asztalra – néha ez a pénzt jelentette, nálad meg a párttagsági könyvet. De a nyelvhasználat meg a gondolkodásmód ugyanaz...
- ALBERTO: Meghalt már a nagyapád?
- ANDREA: Igen.
- ALBERTO: Kár.
- ANDREA: *(mosolyog és a mosdó felé indul)* Használhatom a te pengédet?
- ALBERTO: Én Francóét használtam.
- ANDREA: Ő meg biztos Sergióét. Látod? Végre egy működő kommunista rendszer. *(Eltűnik a fürdőszobában)*

4. jelenet

Sergio, Franco, Alberto

- SERGIO: *(balról lép be, üde mint a rózsa)* Jó napot kívánok!
- ALBERTO: *(gúnyosan)* Fölállítottuk magunkat?
- SERGIO: Kávé van?
- ALBERTO: Hogyan parancsolod: csokoládéval, krémmel...?
- SERGIO: *(belenyugvóan)* Jól van, na. Majd én megcsinálom... mint mindig *(odamegy az asztalhoz és hozzálát a kávéfőzéshez)* Újság?
- ALBERTO: Semmi fontos. Néhány ezer harcokosi bejött Budapestre.
- SERGIO: *(csalódottan)* A fenébe is, vége!... *(látva Alberto megütődött arcát)* Nem, a kávénak van vége... *(mutatja neki az üveget)* Már alig van belőle... És most hol találunk kávé? Ebben a városban még a fekete piac sem működik...
- ALBERTO: Figyelj csak ide, fiacskám: most hülyét akarsz csinálni belőlem, vagy...
- SERGIO: *(megütözve)* Miért?
- ALBERTO: *(ordítva)* Fölfogtad, hogy mi történik?
- Sergio: *(vizet tesz föl melegedni a rezsóra)* Igen, fölfogtam. Én is hallom a lövéseket... Hatvanötösök. Ronda egy fajta, az biztos, ismerem őket. Ahányszor csak

- hatvanötössel volt dolgunk, mindig történt valami rossz. Egyszer elfogtunk egyet a bellunói hegyekben, még a Garibaldi csoporttal. De nem volt lőszerünk. Tudod mit csináltunk? Szétszedtük és...
- ALBERTO: *(közbevág)* Éppen most kell előszedned a partizán emlékeidet?
- SERGIO: Így legalább elmegy az idő amíg fölforr a víz és megérkeznek az oroszok.
- ALBERTO: Honnan tudod, hogy az oroszok, mikor ki se jöttél a kéjlakodból?
- SERGIO: Anna mondta.
- ALBERTO: És Annának ki mondta?
- SERGIO: *(meglepi a kérdés)* Senki. Fél öt felé járhatott, amikor elkezdődött. Én aludtam. Anna megrázta a vállam és belesúgta a fülembe, hogy: „Itt vannak.” *(kis szünet)*
- ALBERTO: És aztán?
- SERGIO: Aztán aludtunk tovább.
- ALBERTO: *(megdöbbenve)* Ez minden?... Azt mondta: „Itt vannak” és aludt tovább...?
- SERGIO: Igen. ...tudta.
- ALBERTO: Mit?
- SERGIO: Azt, hogy visszajönnek. Mindenki tudta, csak a kormány nem. Nem hallottad azt a dalt, amit a lányok kórusban énekeltek lenn a bárban minden este? Tudod, mi a címe? ... *Az álmok hajnalban meghalnak.*
- ALBERTO: És közben táncoltak, hogy kint volt a combjuk meg a mellük. A te Annád is... Ha mind ilyenek ezek a hős partizánok...
- SERGIO: *(egyszerűen)* Persze, hogy ilyenek. Hát milyenek legyenek? Mi is ilyenek voltunk, nem emlékszel?
- ALBERTO: Én nem voltam partizán.
- SERGIO: Vagy úgy... Mintha azt hallottam volna, hogy ellőtték a karodat egy...
- ALBERTO: Igen, azt mondták. És le is írták. De nem én voltam.
- SERGIO: *(ártatlanul)* De hát, ha nem volt igaz, akkor miért hagytad, hogy azt mondják?
- ALBERTO: Jó szolgálatot tett.
- SERGIO: *(megvetés nélkül)* és nem volt neked ez undorító?
- ALBERTO: De. Nagyon. De meg tudjuk emésztani azt is, ami undorító, ha nagyon kell. *(szünet)* De neked tetszik ez az egész, mi?
- SERGIO: Milyen egész?
- ALBERTO: Hát ez..., hogy itt vagyunk... A forradalom, a barrikádok, a negyvennyolc...
- SERGIO: *(akarata ellenére)* Hát... igen... Te nem láttad, mert később jöttél, de az első hat nap 23-ától 28-áig szép volt *(fölhevülve)* Épp olyan volt, mint 45 áprilisában Venetóban, csupa zászló, ének meg remények. Őszinteség volt és lelkesedés...
- ALBERTO: *(folytatja)* Káosz volt.
- SERGIO: Igen, persze, az is... de az is szép volt... spontán, meleg... Gondold csak meg: este, amikor megérkeztünk Gianival, egy diákcsoport meglátta a kocsinikat, lebontottak egy kis részt a barrikádból és átengedtek... aztán fölemeltek a vállukra és bevitték a kollégiumukba... a Lenin kollégiumba... hogy tartsak beszédet.
- ALBERTO: Milyen nyelven?
- SERGIO: Hát olaszul. Nem tudok más nyelven.
- ALBERTO: És megértettek?
- SERGIO: Nem. De ugyanúgy tapsoltak, és mint az őrülteki kiabáltak, hogy: „Olasz!... Olasz!”
- ALBERTO: Az mit jelent?
- SERGIO: Hát azt, hogy itáliai.
- ALBERTO: *(A foga között)* Egy ország, ahol az itáliait olaszoknak mondják és a Lenin kollégium diákjai barrikádot emelnek az oroszok ellen... Próbáljon az ember megérteni valamit.

SERGIO: Anna volt, aki tolmácsolt. Akkor ismertem meg. Hajnali ötig ittunk és cigarettáztunk és vitakoztunk azokkal a fiúkkal.

ALBERTO: És meggyőztek?

SERGIO: Nem kellett meggyőzniük, ugyanúgy gondolkodtunk... úgy beszéltek, mint én, mint mi... Azt mondták, hogy Magyarországot vissza kell adni a munkásoknak, a parasztoknak meg az értelmiségnek, hogy a gyárat tanácsoknak kell vezetnie, hogy a kolhozoknak szabad szövetkezeteknek kell lennie... És én helyesletem, és azt mondtam, hogy nálunk is...

ALBERTO: Nálunk ki?

SERGIO: Mi... *(egy kicsit visszaretten)* Vagy talán rosszul mondtam?

ALBERTO: *(idegesen)* Nem... nem...

SERGIO: Én azt hiszem, igaz, amit mondtam. Legalábbis nekem igaz. Én éppen így gondolom. Hát ezért érzem olyan jól magam ezekkel a fiúkkal. Meg tudtak halni ezekért a gondolatokért, ezekért az ideáékért... Mert sokan meghaltak...

ALBERTO: *(szárazan)* Azért ne túlozzunk. Nem volt több néhány tucatnál...

SERGIO: Nem, Alberto, tévedsz: én ott voltam, láttam őket: százával... ahogy énekeltek... Szépek voltak... Bátrak, nemes szívűek...

ALBERTO: Nemes szívűek!... És azok a szerencsétlenek, akiket fölakasztottak a fákra?

SERGIO: Igen, igaz, vadak is voltak, kegyetlenek, mint mi is... Gyilkoltak. Még kegyetlenkedtek is. *(gondolkodik)* Nem tudom, hogyan fér meg egymás mellett a nemeslelkűség és az erőszak. Mégis megvannak együtt.

ALBERTO: Akkor hát te velük érzel?

SERGIO: Nézd, én két évig voltam partizán. Tizenhat éves voltam, amikor beálltam. Jól érzem magam ezekkel a fiatalokkal.

Megértjük egymást, akkor is, ha nem beszéljük egymás nyelvét. Képzeld, egyszer egy csapatot kellett kiképeznem a géppisztoly használatára.

ALBERTO: És nem gondoltál arra, hogy kik ellen fogják használni?

SERGIO: Nem, nem gondoltam rá... *(megszégyenülten)* Most megvetsz, ugye?

ALBERTO: Nem erről van szó *(szünet)*. De Annának megmondtad, hogy ki vagy?

SERGIO: Hogyhogy? *(fölfogja)* Ja!... Az igazat megvallva, nem emlékszem, hogy mondtam volna neki... Talán nem. Tudod, valahogy sohasem jött szóba...

ALBERTO: Neked kellett volna mondanod. Az a lány részt vesz egy bizonyos harcban. Hagyjuk most azt, hogy mit ér az, amit ő védelmez, meg hogy mennyire jóhiszeműen teszi, amit tesz. De egyenruhában van, ha nevetséges is. És te elrejtetted a tiédet.

SERGIO: Nem rejtettem el. Csak nem volt sem időm, sem kedvem beszélni vele bizonyos dolgokról.

ALBERTO: Ahá. *(hallatszik, ahogy a fürdőszobában lehúzzák a WC-t)*.

5. jelenet

Andrea és az előbbieik

ANDREA: *(a WC-lehúzóval a kezében jelenik meg)* Az ördög vinné el! Már megint leszakadt! *(észreveszi, hogy alkalmatlan pillanatban jelent meg)* Zavarok?

ALBERTO: Nem, nem, sőt...

SERGIO: *(Albertóhoz)* Azt hiszed, Annának fontos lenne megtudni, hogy ki vagyok...

ALBERTO: Miért tőlem kérded? ... Kérdezd meg tőle!

SERGIO: Talán igazad van. *(elindul, aztán megáll)* Ja, figyeljete a vízre, hogy ne menjen ki, ha forr *(eltűnik a lyukban. Szünet)*

ANDREA: *(fejét rázva néz utána)*

ALBERTO: Mi bajod?

ANDREA: Csodálom, hogy mennyi erőfeszítést teszel azért, hogy meggyűlölted magad. Nem mintha nem sikerülne. Sikerül... néha...

ALBERTO: Csak néha? Kár.

ANDREA: Én is biztos vagyok benne, hogy annak a lánynak semmi sem fontos, de tegyük fel, hogy mégis.

ALBERTO: Elkezdéném becsülni.

ANDREA: *(belehevülve)* Ahá... És hogy becsülni tudd, kész vagy arra, hogy elmentmondásba hozd önmagával és saját érzéseivel... hogy megzavard ezt a keveske boldogságot, talán az egyedülit egész életében, és biztos, hogy az utolsót...

ALBERTO: *(gúnyosan)* Az ördögbe!... úgy beszélsz, ahogy írsz.

6. jelenet

Anna és az előbbieik

ANNA: *(Hagyja, hogy Sergio makacsul kivonszolja. Fésületlen, álmos, valami durva gyapjú kombiné van rajta, fölötte katonai kabát, nagyokat ásít és panaszos hangon szól)* Ne!... Ne!... Ne!...

SERGIO: Gyerünk, ne csináld a hisztit.

ANNA: Mért keltettél fel ilyen korán, hogy is mondják olaszul a quest'ora anteluciana?

SERGIO: *(kijavítja)* Antelucana.

ANNA: Anteluciana az *ante lucem*-ből jön.

SERGIO: Lehet, de mégis antelucanának mondják.

ANNA: *(ásít)* Nem tudom kétségbe vonni: nagyon álmos vagyok.

SERGIO: Aztán hagylak majd aludni.

ANNA: Aztán miután *(nézi őt és az arcába rejti kezét, hogy visszafogja nevetését)*

SERGIO: Maradj már... Ez nem az az „aztán...”

ANNA: *(tovább nevet, mint aki mindent ért)*

SERGIO: *(komolyan)* Anna, figyelj ide. Súlyos dolgot kell neked mondanom.

ANNA: *(nézi Sergiót és a vidámsága lassan-lassan aggodalomba és gyanakvásba fordul)* Nekem?

SERGIO: Neked.

ANNA: Itt, a többiek...

SERGIO: Igen.

ANNA: *(ijedten ül le a három férfi között)* Szép lesz vagy csúnya?

SERGIO: Csú... *(megáll és idegesen Albertóra néz)* A lényeg az, hogy fontos.

ANNA: *(erőszakosan és könnyörögve)* Nincs idő fontos dolgokra! Nemsokára fölkel a nap, nem látod? És annyi fontos dolog lesz majd! De most... most nem... most nem akarom!

SERGIO: Kell, Anna.

ANNA: Kinek kell? *(Sergióra néz, az Albertóra, aki lehajtott fejjel hallgat)*

SERGIO: Kell!

ANNA: *(belenyugvón)* Nem kell, hogy megmond... Tudom.

SERGIO: *(meglepetten)* Hogyhogy tudod?

ANNA: Láttam az irattartódban.

SERGIO: Hát, hogyha láttad akkor... *(szünet)*

ANNA: Annának hívják, mint engem, nem?

SERGIO: Kit?

ANNA: Hát őt... aki a fényképen van... De szebb mint én... Nagyon szép.

SERGIO: Mit beszélsz itt össze-vissza? Az a húgom.

ANNA: A te húgod?

SERGIO: Miért, mit gondoltál, kicsoda? *(szünet)*

ANNA: *(nézi Sergiót, aztán kezét lassan a szájához emeli, hogy visszafogja a nevetését, szinte hisztérikus nevetését, mely zokogásnak tűnik)*

SERGIO: *(odaül mellé és a fejét simogatja)* Anna!...

- ANNA: *(hirtelen átöleli és a fülébe súgja)* Most már hagysz aludni?
- SERGIO: Miután elmondtam azt a fontos dolgot.
- ANNA: *(ijedten)* Hát még egy van.
- SERGIO: Igen, de semmi köze a... Az elveimről van szó, érted?
- ANNA: *(kezébe vesz egy almát, unottan beharap)* Az elveid...
- SERGIO: Figyelj, Anna... Én...
- ANNA: *(főlemeli az almát)* Ezt hívják segítségnek?
- SERGIO: Micsoda?
- ANNA: Tessék, látod, még te sem tudod. Senki sem tudja. Pedig olaszul van ilyen.
- ANDREA: Igazad van, létezik. De az nem alma. Az a marhának egy része, amit közönségesen szegynek hívnak.
- ANNA: Látod?
- SERGIO: Jól van, na... De most már figyelj ide... Anna, figyelsz rám?
- ANNA: *(eszik)* Igen.
- SERGIO: Én... *(elszántan)* Én tagja vagyok a Kommunista Pártnak... Tessék...
- ANNA: *(úgy marad fogaival az almába harapva, mint akit valami kellemetlen dolog ért)* Azt mondtad: tagja?
- SERGIO: Igen.
- ANNA: Iscrittót nem úgy mondják olaszul, hogy iscritto? *(a három férfi egymásra néz)* A latin inscribere-ből jön. Scribere in... Az újlatin nyelvekben a be majdnem mindig *ve* lesz. De az *in*, a *pre* és a *post*...
- ALBERTO: *(ingerülten)* Mi ez? Filológia óra?
- ANNA: Filológia.
- ALBERTO: *(dühösen)* Filológia!... Meg akarsz nekem tanítani a saját anyanyelvemet?
- ANNA: *(csökönyösen)* Meg akarsz tanítani az én szakomat? Filológiára járok az egyetemen akkor is, ha az olaszok már elfelejtettek latinul. *(szünet)*
- SERGIO: *(megveregeti a vállát)* Jól van, menj öltözz föl, menj...
- ANNA: Igen? *(kihívóan néz rá)*
- SERGIO: Mi van?
- ANNA: *(arcát a kezébe rejt, hogy visszatartsa nevetését)*
- SERGIO: *(akarata ellenére ő is nevet)* Milyen bolond vagy te! *(egymásra néznek és újból kitör belőlük a nevetés)* Ne csináld már... Negyed hat múlt öt perccel... Késő van.
- ANNA: *(elindul a kiszoba felé, aztán megáll)* Tényleg, mi volt az a fontos dolog, amit el akartál mondani?
- SERGIO: Mondtam már: hogy tagja vagyok a Kommunista Pártnak.
- ANNA: Iscritto
- SERGIO: Jól van, legyen iscritto.
- ANNA: *(gondolkozik. Arca közönyös)* Ahá... *(kimegy, de rögtön visszajön)* Én is *(hátározottan kimegy)*.

7. jelenet

Alberto, Andrea, Franco, Sergio

ANDREA: *(feszült csend után Francóra mutat)* Ez kezd engem nyugtalanítani. Csak nem halt meg?

SERGIO: A tegnap esti részegség. Leitatták vodkával, képzelheted. Őt, aki csak a nagynéni likőrjét itta.

ANDREA: Reméljük, azért túléli. Először van ilyen helyzetben és nem hiszem, hogy túl nagyra értékelné.

SERGIO: De bevaló srác. Láttam az elmúlt napokban.

ANDREA: Vagy csak csinálja a dolgát. Ami még inkább értékelendő. *(kis szünet)* Alberto, mi történik kint?

ALBERTO: *(úgy marad azt ablak felé fordulva. Rosszkedvűen)* Semmi. Mért, minek kellene történnie? Majd megadják magukat.

8. jelenet*Etel és a többiek*ETEL HANGJA: *(kopogtatás után)* Szabad?

ANDREA: Tessék!

ETEL: *(egy tálcán kávéscsészéket hoz)*ANDREA: *(udvariasan eléje siet)* Oh, Etel asszony... Ön megelőz minket.

SERGIO: Épp most akarunk csinálni abból, ami maradt.

ETEL: Ez az Önöké. Amit tegnap ajándékoztak nekem.

ANDREA: Köszönjük, de nem kellene fáradnia...

ETEL: Az ember, ha tud, segít egy kicsit, nem? Nekem van egy kis sparhertem. *(odaadja mindenkinek a kávé)* Na nem olyan jó, mint Itáliában, az biztos.ALBERTO: *(halkan Sergiónak)* Szólj be Annának, nehogy pont most jöjjön ki, amikor itt van az anyja... *(Sergio nem indul el rögtön a szoba felé, de már késülődik)*ANDREA: *(megkóstolja a kávé)* Kitűnő!ETEL: Ezt a kettőt ide rakom a kályhára, nehogy kihűljön. Gianni úrnak és annak az úrnak, aki alszik. *(Sergióhoz)* Ez Annáé... *(odaadja neki)* Vigye be neki mielőtt kihül.SERGIO: *(kissé zavarban)* Köszönöm, Etel asszony *(bal oldalt kimegy)***9. jelenet***Andrea, Alberto, Franco, Etel*ANDREA: *(egy pillanatig zavarban van, majd)* Foglaljon helyet, asszonyom. Képelem, milyen fáradt lehet.ETEL: *(leül)* Dehogy. Most már hozzászoktam a 24 órázáshoz. Ma éjszaka meg alig is történt valami.

ALBERTO: Úgy látja?

ETEL: Hát ami a munkámat illeti. A külfölddel megszokadt az összeköttetés...

ANDREA: Mít gondol, elvágják a városi vonalakat is?

ETEL: Senki sem tudja, mit fognak csinálni. Volt, hogy elvágták, aztán megint visszahelyezték, aztán megint elvágták.

ALBERTO: Mikor?

ETEL: Amikor bejöttek, 44-ben...

ALBERTO: *(ingerülten)* Hogy jött az ide?... Az más volt. Akkor háború volt. Harcolniuk kellett, hogy bejöjjenek Budapestre... *(az előbbieknél erősebb két dörgés hallható)*

ANDREA: Maga itt volt?

ETEL: Igen. Néhány hónappal előbb jöttem vissza Itáliából.

ANDREA: Elég sok időt tölthetett Itáliában, hogy ilyen jól beszél a nyelvet...

ETEL: Többet voltam ott, mint Magyarországon. Mindig ott énekeltem.

ANDREA: Mivel volt a legnagyobb sikere?

ETEL: *(hízkelve nevet)* Hm, a Normával.

ANDREA: A mindenit!... Hát ez az egyik legnehezebb szerep.

ETEL: Igen, Barni professzor... ő volt a tanárom... azt mondta, hogy aki el tudja énekelni a Normát, az már mindent tud... a legjobb olasz színházakban énekeltem a Normát... Viterbóban, Forliban, Civitavecchiában... Rapelli volt mindig a tenor, a bariton meg Vigné... Ismeri őket?

ANDREA: *(gondolkodik)* Névről, igen, úgy tűnik...

ETEL: Nagyon híresek. És Del Prá karmestert?

ANDREA: Őt is.

ETEL: Azt mondta, hogy egészen megijedt a hangomtól... *(pontosítja magát)* olyan erős volt. Különösen a „Múzsában” *(ujját a szája elé teszi, másik kezével meg mintha vezényelne. Rekedten énekel)* „Múzsa, múzsa beezüstözl...” *(három dörgés rázza meg az üveget. Alberto odamegy az ablakhoz.)* „Ezek a

- szent”... (*falsot fog, megáll*) Látja, nem megy már... A mély hangok már... Pont az, ami régen az erősségem volt. Egészen a kontraaltig le tudtam menni... Sőt, egyszer kontraaltot énekeltem, amikor megbetegedett a címszereplő, én meg véletlenül épp ott voltam... a fi renzei Verdiben... Toti Dal Monte is ott volt... Milyen nagy dolog volt vele énekelni!...
- ALBERTO: (*már nem bírja tovább, ideges, fölugrik és szinte ordít*) De hát az Istenért: magyar maga? Igen vagy nem?
- ETEL: (*döbbenten*) Én?
- ALBERTO: Ahogy itt hallgatja az ember, azt mondaná, hogy kirgiz vagy kalmük vagy afgán vagy mit tudom én... Tudja mi történik itt kint? Már csak tíz kilométerre lehetnek. Nem hallja?
- ETEL: Ja, igen... Persze...
- ALBERTO: És akkor maga zenéről beszél... operákról?
- ETEL: Sajnálom, hogyha untattam Önöket...
- ANDREA: Ugyan már asszonyom. Egyáltalán nem.
- ALBERTO: Mért maradnak bent a házakban?... Mért nem mozdulnak meg, mért nem mondanak valamit a rádióban?... Mit gondolnak?... Mit csinálnak?...
- ETEL: Azt hiszem a hajnalra várnak.
- ALBERTO: Hagyja már ezt a hajnalt!
- ETEL: Van egy d...
- ALBERTO: (*szavába vág*) Tudom, tudom, van egy dal: *Az álmok meghalnak hajnalban*. Még a csapból is ez folyik! Mit akarnak ezekkel az álmokkal?!... A valósággal, az Istenért, nem akarnak szembenézni a valósággal?
- ETEL: (*méltósággal, de egyben alázatosan*) Már jó pár éve szembenézünk vele uram, és... az álmok szebbek. (*szünet*)
- ANDREA: (*megköszörüli a torkát*) Bocsásson meg, Etel asszony... Az a „Múzsza” úgy látszik élő.
- ETEL: Miért?
- ANDREA: Mintha maga megelevenítené... mint Callas...
- ETEL: (*fölugrik*) Callas?!... Maga hallotta Callast?
- ANDREA: Hallottam és személyesen is ismerem. Sőt, lehet mondani, hogy barátságban vagyunk.
- ETEL: (*lelkesezve*) Barátok?!... Mondja, milyen... Tényleg olyan kitűnő? (*két hatalmas döbbenés félbeszakítja. Albertóhoz*) Bocsásson meg... Ezek a dolgok még mindig föllekesítenek... Boldogan töltenék még egy évet a táborban csak-hogy Callast hallhassam... De talán ez is csak álom és hajnalra szétfoszlik ez is... Na, most már azt hiszem, mennem kell... (*Andreának*) Bocsásson meg: itt hagyhatnék egy csomagot?
- ANDREA: Itt!?!... Ha Önnek így jó... De miért?
- ETEL: Nekem nemsokára el kell hagynom a szállodát.
- ALBERTO: Hát akkor haza viszi.
- ETEL: (*mosolyogva*) Nem hiszem, hogy haza fogok menni. (*az ajtó felé indul*) Itt van kint. Megengedi? (*kimegy és rögtön visszajön két bőrönddel a kezében*) Ebben itt van egy ruha... (*kinyitja és megmutatja*) Szép, nem?
- ANDREA: De hát ez egy estélyi ruha!
- ETEL: Rómában csináltattam, 43-ban... Ma mentem el érte a nővéremhez, nála rejtettem el. A sógorom mérnök, szép házuk van. Három szoba... Anna anyyira szerette volna. Nem adtam neki, mert emlék, az utolsó táncom... (*a Kék Dunát dúdolja és a ruhát magához szorítva keringőzik*) Látja, én sokkal szerencsésebb voltam, mint a lányom. 35 éves koromig voltak estélyi ruhám, és volt alkalmam, hogy fölvegyem: Budapesten, Bécsben, Rómában... Annának soha. Nyolc éves koráig volt boldog.

Itáliában. Aztán úgy lett, hogy már húsz éves és nincs estélyi ruhája.

ALBERTO: *(kedélytelenül)* Mit kezdene már azzal?

ETEL: Hát ez az. Az utolsó alkalom. *(Alber-tóhoz fordul)* Amikor kijön, adja neki oda.

ALBERTO: *(modortalanul)* Mért nem adja neki oda maga? Különben is, ha tudja...

ETEL: Nem, úgy nem lenne jó... *(közelebb lép)* A gyerekek jobban szeretik a titokzatos dolgokat... Én is így voltam *(a bőrröndre mutat)* Gramofon is van meg lemezek... Mondják meg neki, hogy a nagynénje küldi. *(kimegy)*

10. jelenet

Andrea, Alberto, Franco

ALBERTO: *(dühösen belegyűri a ruhát a bőrröndbe)*

ANDREA: Ne gyűrd össze. Ki tudja mennyit fáradt ez a szegény asszony, hogy szépen kivasalja.

ALBERTO: *(dühösen a székre hajítja)*

ANDREA: Most mitől vagy dühös?

ALBERTO: *(a foga között)* Mitől? Hogy ezekből az emberekből nem értek semmit. Becsületszavamra... *(Két nagy dörrenés)* Jól van! Legalább mindent lerombolnának!... *(csörög a telefon)*

ANDREA: *(a készüléknél)* Halló?... C'est toi, Michel?... Ah, bien! ...Oui, je sais.. Enfin, je sais ce que tout le monde sait, quoi!... Tu as autres nouvelles?...Ca, c'est des suppositions, pas des nouvelles... Quand, ca? ... Ou? Ici?... Dans la halle? Bon, tant mieux: on aura finalement quelque chose de source quatorisée... Merci, Michel, á tout á l'heure, d'accord... *(leteszi a kagylót. Albertóhoz)* Sajtótájékoztató van lent...

ALBERTO: Ki tartja?

ANDREA: Nem tudom. Michel valami értetetlen nevet mondott. Mindenesetre Nagy egyik szóvivője.

ALBERTO: Mi a fenét mondhat?

ANDREA: *(indulóban)* Mindenesetre jobb lesz meghallgatni.

ALBERTO: Majd megtelefonálja Michel.

ANDREA: *(eltökélten)* Nem, személyesen kell ott lennünk. Azért talán újságírók is vagyunk, nem?

ALBERTO: *(bosszúsan, de mégis elindul)* Na jó. Hívjad Sergiót. *(kimegy)*

ANDREA: *(kabátját gombolva a bal oldali ajtóhoz lép, kopog)* Sergio!... *(kinyitja az ajtót, de nem néz be)* Sergio!...

11. jelenet

Sergio, Andrea, Franco

SERGIO: *(félmeztelen és fésületlen)*

ANDREA: *(félíg elnézően, félíg felháborodottan)* Még mindig?!...

SERGIO: Mi van?

ANDREA: *(töpreng)* Nem, semmi... Csak azt akartam mondani, hogy Alberto meg én lemegyünk, megnézzük mi a helyzet. Hátha van valami hír. Majd ha följövünk, elmondjuk, jó?

SERGIO: *(sietve visszamegy a szobába)* Jó, kösz.

ANDREA: Ha forrósodna a helyzet, ébreszd föl ezt a...

SERGIO: *(türelmetlenül)* Nyugi, minden meglesz.

ANDREA: És ha... ha befejeztétek... mondd meg Annának, hogy jöjjön ki egy kicsit.

SERGIO: Minek?

ANDREA: Mondd meg neki, hogy nézzen ki egy kicsit. Van itt egy kis ajándék, ami lehet, hogy tetszeni fog neki... *(belöki Sergiót a szobába és becsukja az ajtót)*

12. jelenet

Andrea, Franco

ANDREA: (megfog egy széket és odaviszi az ajtóhoz. Aztán fogja a ruhát, mosolyogva nézegeti, vizsgálgatja mintha csak ő készítette volna, megsimogatja, finoman a karfára helyezi. Odateszi mellé a gramofont is. Fölemeli a tetejét, beindítja, kiválaszt egy lemezt, fölteszi. Megvárja a Kék Duna első hangjait. Kimegy. A lövések egyre gyakoribbak)

13. jelenet

Gianni, Franco

GIANNI: (kis ideig üres a szoba, majd jobbról belép. Egy pillanatig keresi, honnan jön a zene, meglátja a gramofont, határozottan belép. Lábujjhegyen odamegy az ágyhoz, lekasztja a szőgről a csomagját, beledobál még pár dolgot, aztán fölveszi a vállára. Fogja az írógépet és gyorsan kimegy. A szoba megint üres, a lemez forog tovább, a lövések egyre gyakoribbak.)

14. jelenet

Anna, Franco

ANNA: (megjelenik a bal oldali ajtónál a szokott katonakabátban. Amikor meglátja az estélyi ruhát, búvölten ott marad az ajtónál. Aztán félénken megérinti, megsimogatja, szorítja, magához méri és táncolni kezd vele. Éppúgy, mint előbb az anyja. Látszik, hogy ez valóban az első estélyi ruha az életében. Odamegy a fésülködőszekrényhez, ledobja magáról a katonakabátot, és úgy marad egy durva pamutkombinében, térdig érő bugyogóban. Nagy óvatosan fölveszi a ruhát. Egészen önkívületbe kerül, hogy a tükörben nézi magát. Haját lófarokba köti. Valamit

keres, hogy összefogja. Nem talál semmit. Akkor kiszakít egy szalát a kombinéjából vagy talán a melltartójából és azzal köti össze a haját. Pávaskodik és épp tánclépésekbe kezdene, amikor a lemezt hirtelen elnyomja a rádió hangja és hallható lesz Nagy kétségbeesett felhívása. Anna fölvonja a szemöldökét és közelebb lép. Árnyék ül az arcára)

Rádió: Figyelem! Figyelem! Itt Nagy Imre beszél, a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának elnöke. (rekedt, tört hang) Ma hajnalban a szovjet csapatok támadást indítottak a fővárosunk ellen azzal a nyilvánvaló szándékkal, hogy...

ANNA: (dühösen lecsapja a rádiót, az szét-török a földön és elhallgat)

15. jelenet

Sergio és az előbbieik

SERGIO: (Megjelenik a küszöbön. Rémülten néz Annára, de az rögtön vidám arcot ölt és sugárzón mosolyog)

ANNA: (Sergióhoz rohan – Sergio pedig Annához – átölelik egymást, és nevetve keringőzni kezdenek. Földöntenek egy széket, táncolnak, belebotlanak Franco ágyába. Franco hirtelen fölbred)

FRANCO: (föltápaszkodik, de közben magához szorítja fényképezőgépét) A fenébe is, elég volt már a vicceitekből!... (megütközve nézi Annát és Sergiót, akik tovább táncolnak és rá se hederítenek. Aztán fölfogja, hogy kint lónek és egyre hangosabban és ijedtebben ordítani kezd) Jaj Istenem, mi történik? ... Mit csináltak? Mik ezek a lövések? (kiugrik az ágyból) A Rolleiflex!... Ne verjétek le a Rolleiflexet!...

ANNA és SERGIO: (Maguk közé fogják és arra kényszerítik, hogy ő is táncoljon)

II. FELVONÁS

Ugyanaz a szoba negyed órával később. Végre hajnalodni kezd, de a villany még ég. A lövések erősen hallatszanak. A szünetekben fölszivárognak a lenti zenekar hangjai. Franco alsógatyában, de a fényképezőgépét még mindig a vállára akasztva a cipőjét fűzi. Andrea és Alberto jön. Arcukon aggodalom látható.

I. jelenet

Franco, Andrea, Alberto

FRANCO: Szólhattatok volna, hogy sajtó-értekezlet van...

ALBERTO: Mit csináltál volna ott? A szavakat akarod lefényképezni?...

FRANCO: Mit mondtak?

ANDREA: Nem hallottad a rádióból?

FRANCO: Széttörött.

ALBERTO: Ki törte szét?

FRANCO: Mit tudom én... Talán az a két szerencsétlen, ahogy táncoltak... Ott volt a földön.

ANDREA: *(kezében a rádió, ütögeti, rázza, de hiába)* Az Istenit! Most mit csinálunk?

ALBERTO: Annál jobb: így legalább bejelentés nélkül fogunk kinyiffanni.

FRANCO: Na, meg lehetne végre tudni, hogy mit mondtak?

ALBERTO: Hogy ki fogunk nyiffanni...

FRANCO: Kinyiffanni, persze... ti, igen... Én... nekem családom van...

ALBERTO: Neked is?!... Hát nem furcsa, alig hogy lőni kezdenek, az olaszoknak rögtön eszükbe jut a családjuk... És ha nincs, akkor kitalálnak egyet...

FRANCO: *(bántódottan)* Nem hiszel nekem? *(kihúzza az irattárcájából egy papírt és Alberto orra alá dugja)*

ALBERTO: Mi ez?

FRANCO: A házasságlevelem.

ALBERTO: Magadnál tartod?

FRANCO: Benne maradt a zsebemben, mert pár órával az indulás előtt házasodtunk össze... A feleségem ráadásul gyereket vár...

ALBERTO: Öt napja?

FRANCO: Nem, három hónapos. *(kis szünet)*

Na, megmondjátok már végre, hogy mit mondtak?

ANDREA: Hát csak annyit mondtak, hogy Malétert letartóztatták, Nagy meg mekkülőben van...

FRANCO: Ki az a Nagy?

ANDREA: Hogyhogy ki az a Nagy? Egy hete itt vagy és azt sem tudod, hogy kicsoda Nagy?

FRANCO: *(megvilágosodva)* Aha, az akinek a nevét y-nal írják?

ANDREA: Pontosan.

FRANCO: És úgy ejtik, hogy Nagy?

ANDREA: Pontosan úgy.

FRANCO: *(habozva)* De figyelj csak Andrea, te annyi mindent tudsz... Ez a Nagy... *(elakad)*

Andrea) Mi van vele?

FRANCO: Semmi, semmi, csak hát most kommunista vagy nem kommunista?

ANDREA: Hát persze, hogy kommunista.

FRANCO: De hát a kommunisták elleni felkelés vezére.

ALBERTO: *(nevetgélve)* Nem akar összejönni, mi?

FRANCO: Nem, nekem ez az egész zavarosnak tűnik.

ANDREA: Nem csak tűnik, az is.

FRANCO: *(Andreához)* És most elmenekült?

ANDREA: El

FRANCO: És miért?

ANDREA: Hogy miért? Hát azért, mert egy tucatnyi páncélos hadosztály lövöldözik itt éppen.

FRANCO: *(hitetlenkedve)* Itt?

ANDREA: Itt

- FRANCO: Egy tucat orosz páncélos hadosztály?
- ANDREA: Igen, egy tucat orosz páncélos hadosztály.
- FRANCO: *(fölugrik)* És nekem nem is mondták? ... Istenem!... *(ujjongva)* Istenem, milyen anyagot csinállok!... Ezt el tudom adni a *Lifenak!*... Egy tucat orosz páncélos hadosztály! Gyorsan a nadrágom... Ne vicceljetek velem: ki tüntette el a nadrágomat?... Jól van, megvan... Istenem!... Egy tucat... *(tőpreng)* De biztos, hogy igaz?
- ANDREA: Nem hallod? *(a lövések hirtelen megszűnnek. A beállt csendben jól hallható lent a zenekar. Megütődve néznek egymásra)*
- ALBERTO: Mi lehet ez? Mért nem lőnek? *(kinéz az ablakon és hallgat. Szünet)*
- FRANCO: Mi a fene!... Az Istenért, elég a viccből!... Engem nem úgy küldtek, mint titeket... én a saját pénzemem jöttem, sőt kölcsönből... Ez a Rolleiflex egy vagyonba került!...
- ALBERTO: Fogd már be a csőrödet, hogyha lehet *(megint szünet, csönd)*
- ANDREA: Mi lehet ez?
- ALBERTO: És mi lehet az, amit a sajtókonferencián mondtak... lehet, hogy... hm... tizenkét hadosztály... honnan tudják, hogy pont tizenkettő, aztán meg...
- FRANCO: Jó. Tegyük fel, hogy csak tíz vagy nyolc... négy... kettő... de végül is...
- ALBERTO: De végül is ahelyett, hogy itt jártatod a szádat, mért nem mész le katingatni egy sort... *(csörög a telefon)*
- ANDREA: *(a készüléknél)* Halló? ... Halló, Michel?... Oui, Qu'est ce qu'il se passe? Mais non, notre radio est cassée... Quoi?... Non... *(hosszú szünet)* C'est officiel?... Combien de temps ont-ils donné?... Alors, il se reste que dix minutes! *(az órájára néz)* Non, non, dis-moi exactement... Neuf?... *(benyomja a stoppergombot)*... Disons neuf... Bien... Et qu'ils vont faire ici?... Ah!?... Tu y crois, toi?... Bon, merci, Michel... Si tu as encore des nouvelles... Merci. A bien-tot... *(leteszi a kagylót)*
- ALBERTO: Na?
- FRANCO: Na?
- ANDREA: Van egy ultimátum, ami kilenc perc múlva jár le *(az órájára néz)*, sőt nyolc perc múlva... Ha ez alatt az idő alatt a budapesti szirénák nem szólnak meg, hogy jelezzék a feltétel nélküli fegyverletételt... *(szünet)*
- ALBERTO: Akkor?
- ANDREA: Válogatás nélkül fognak lőni mindenkire.
- FRANCO: Úristen!... Akkor harcok lesznek, ágyúzás, összedőlt házak?
- ALBERTO: Persze!... A *Lifenak* rendezik az egészet!
- FRANCO: *(a hasához kap)* Úristen!
- ALBERTO: Mi bajod?
- FRANCO: Nagyon kell. Az izgalomtól.
- ALBERTO: Akkor menj és csináld!
- FRANCO: Persze. És ha közben szirénáznak?... *(elindul)* Nem bírom tovább!... *(eltűnik a fürdőszobában)*

2. jelenet

Alberto, Andrea

ALBERTO: Mit mondott még Michel?

ANDREA: Hogy nem fognak szirénázni.

ALBERTO: De fognak.

ANDREA: *(ránéz az órájára)*

ALBERTO: Mennyi van még?

ANDREA: Hét perc.

ALBERTO: *(nyugodtnak tettei magát)* Na mi van, ideges vagy?

ANDREA: Nem...

ALBERTO: *(le-föl járkál)* Szirénázni fognak, szirénázni fognak, nem kell félned... *(kis szünet)* Ki adna parancsot az ellenállásra? *(Kis szünet)* És ki hajtana végre egy ilyen parancsot? Kamikaze csak Ja-

- pánban van, ha van egyáltalán... *(kis szünet)* Szirénázni fognak és kész... *(kis szünet. Polémikusan)* De hát ki vállalná a felelősséget egy olyan kollektív öngyilkosságért, mint ez? ... *(kis szünet)* Mert az biztos, hogy öngyilkosság lenne... Az biztos *(kitör belőle)* Mondj már valamit, az Istenért!...
- ANDREA: Mit?
- ALBERTO: Mennyi van még?
- ANDREA: Hat perc.
- ALBERTO: Hogyhogy hat perc? Fél órával ezelőtt volt hét perc... *(megfogja a rádiót és rázni kezdi, hiába)* A fene vinné el ezt a két idiótát, hogy összetörték!... Mért nem telefonálsz Michelnek?
- ANDREA: De hát most beszélünk veled!... Meg aztán ki halássza most elő ebben a kavarodásban?
- ALBERTO: Ez a hülye Sergio is!... Hozhatna legalább néha valami hírt!...
- ANDREA: Majd épp azon jár az esze!... Az most csak egyre gondol... ezek az utolsó perceik...
- ALBERTO: Minek az utolsó percei?
- ANDREA: *(ujját a szájára teszi)* Pssz!...
- ALBERTO: *(hirtelen elhallgat. Mindketten hallgatóznak)* Mit hallottál?
- ANDREA: Nem, semmi... Úgy tűnt, hogy *(szünet)* A fenébe is, ki hitte volna, hogy még visszasírjuk a lövéseket... És tesék... *(szünet)*
- ALBERTO: Mennyi van még?
- ANDREA: Öt perc.
- ALBERTO: De hát milyen órád van neked?
- ANDREA: Svájci stopper *(szünet)*
- ALBERTO: Úgy lesz, meglátod, ahogy mondom: az utolsó pillanatig várnak, aztán... *(kis szünet. Nem bírja tovább)* Úgy vakaródzol, mintha rühes lennél!... Hagyd már abba, nem veszed észre magad!
- ANDREA: *(már ő sem bírja)* Te meg a gombjaidat csavargatod!
- ALBERTO: Kicsoda?
- ANDREA: Te.
- ALBERTO: *(ujját a szájához teszi)* Pssz!...
- ANDREA: Mi van?
- ALBERTO: Nem, semmi... Úgy tűnt, hogy... *(az ablakhoz megy)* Átkozott egy város... Mintha mindenki aludna... Pedig már feljött a hajnal, és ezeknek a híres álmoknak már a temetőben lenne a helyük... *(szünet)*
- ANDREA: Négy perc.
- ALBERTO: Tudod mit csinállok?... Iszom egy kis konyakot... *(tölt magának)* Neked is?
- ANDREA: Nem, köszönöm.
- ALBERTO: *(megissza, aztán elkámpicsorodik)* Hű de szar!... Semmi íze. Kiégeti a torkod és a beled... és ahelyett, hogy fölvidítana, jól lebunkózik... Legalábbis engem... Téged nem?
- ANDREA: *(mereven nézi az óráját és nem hallja, amit Alberto mond)* Mi?
- ALBERTO: A fenébe is, egészen ideges leszek az idegességedtől.
- ANDREA: Ugyanezt akartam én is mondani neked.
- ALBERTO: Nekem?!... Én biztos vagyok benne, hogy szirénáznak... iszom is rá...
- ANDREA: Minek iszol, ha nem esik jól?
- ALBERTO: Hogy elfelejtsem a...
- ANDREA: Értelek.
- ALBERTO: Na hát eltelt vagy nem az a nyavalyás négy perc?
- ANDREA: Csak egy. Három még hátra van.
- ALBERTO: *(dühösen az ágyra veti magát)* Amikor a harmadiknak vége, kelts fel... Ja, dehogy... majd a szirénák föléb-resztenek *(lehunyja a szemét, de rögtön ki is nyitja: nézi, hogy Andrea fölle sétál)* Nem tudnál egy pillanatra egy helyben maradni?
- ANDREA: Nem. Jól esik járkálnom.

ALBERTO: Hát akkor járkálj... *(szünet)* Figyelj csak: ismered azt, amikor a pap azt mondta az apácának, hogy...?

ANDREA: *(szárazan)* Ismerem.

ALBERTO: Én nem. Elmondod?

ANDREA: *(előre hajolva járkál)* És ha nem szirénáznak? Fölfogtad, hogy mi történik itt akkor, ha nem szirénáznak?

ALBERTO: *(a foga között)* Szirénáznak!

ANDREA: Mindenkit meg kell gyilkolnotok, mindenkit... Mert mindenki ellenetek van... Mindenki... Nem a fasiszták, a kapitalisták, a püspökök, a reakciók, a monarchisták, a földbirtokosok, ahogy az újságjaitok írják, meg a rádiótok mondja... Nem. Mindenki... A fiatalok is... Különösen a fiatalok, a ti fiataljaitok...

ALBERTO: Szirénáznak!

ANDREA: Mindenkit le kell gyilkolnotok...

ALBERTO: Tetszene neked, mi? ... Mert ebben reménykedtek!... Ebben reménykedsz te is, igaz?

ANDREA: Nem!

ALBERTO: Mert félted a bőrödöt!

ANDREA: Igen, félek. De nemcsak a saját bőrömet félted. Téged is félted, hogy gyilkosokkal látlak együtt és hogy meg kell majd vetned magad!... *(már megbánta, amit mondott)* Bocsáss meg... Bocsáss meg, Alberto. Hülyeségeket beszélek... *(kis szünet)* Én is biztos vagyok benne, hogy szirénáznak...

ALBERTO: Nem, nem fognak *(öklével rácsap az asztalra)* Nem fognak ezek az örültek.

ANDREA: Még egy perc.

ALBERTO: Nem szirénáznak...

ANDREA: meglátod: úgy lesz, ahogy mondtad: megvárják az utolsó pillanatot és... *(nézi az óramutatót. Hosszú szünet. Újjával ütni kezdi az utolsó tíz másodpercet. A tizediknél a fürdőszobából WC-*

lehúzás hallatszik. Mindketten fölugranak)

3. jelenet

Alberto, Andrea, Franco

FRANCO: *(a küszöbön, kezében a lehúzó)* És most?... *(nézi őket)* Na mi van? *(agódván)* Na, szirénáztak?

ANDREA: Nem, nem szirénáztak.

FRANCO: *(megkönnyebbülten)* Jaj!... *(Gyorsan öltözködni kezd, rendkívüli öltözéket vesz magára és a fényképész szelével a vállán úgy néz ki, mint egy harcos)* Én megmondtam!... Ha nem is lesz tizenkettő, akkor is tíz vagy nyolc vagy négy vagy kettő...

ALBERTO: *(visszhangozza és parodizálja)* Nyolc... négy... kettő *(nézi Francót)* Meg lehetne tudni hova méz ebben a sajátos öltözetben?... Azt akarod, hogy le-tartóztassanak?

FRANCO: Ki?

ALBERTO: Bárki. Úgy nézel ki, mint egy marslakó...

FRANCO: A feleségem nászajándéka... Kanadai bőr *(Andreához)* Fogd meg!

ANDREA: *(szórakozottan)* Fantasztikus!

FRANCO: Igen, de ez is részletre van... Ha itt semmi sem történik... *(Albertóhoz, aki az ablakon néz kifelé)* Semmi sem történik?

ALBERTO: Semmi. Egy akkora nagy semmi, hogy ha ezt sikerül lefényképezned, akkor a *Life* bearanyoz téged... Nem látam még, becsületszavamra egy ilyen... *(nem találja meg a megfelelő jelzőt)* várost. De mi van e mozdulatlanság mögött... mit rejt magában ez a csend?...

FRANCO: Biztos benzin nélkül maradtak...

ANDREA: Kik?

FRANCO: A tankok... *(bejön Sergio)*

4. jelenet*Andrea, Alberto, Franco, Sergio*

SERGIO: *(Anna, cipellőjével kezében)* Hallottátok?

ALBERTO: Mit?

ANDREA: A szirénákat?

SERGIO: Nem, a szambát... Valami döbbenetes, ahogyan játsszák. Én még ilyet nem láttam, becsületszavamra. És látnotok kellene, ahogy táncolnak rá.

ALBERTO: Azért jöttél vissza, hogy ezt elmondj nekünk?

SERGIO: Nem. Azért, hogy megvarrjam Anna cipőjét *(nézi a cipőcskét)* Egy költemény!... *(Francóhoz)* Te fotózol, nincs véletlenül tud meg cérnád?

FRANCO: Miért, a fotósoknál kell, hogy legyen tű meg cérna?

SERGIO: Nem, nem kell. De lehet...

FRANCO: És neked mért nincs?

SERGIO: Nekem van. De csak nagy tűm és fekete cérna. Egy ilyen kis finom fehér szatén cipőcskéhez *(elindul a kisháló felé)*

ALBERTO: Héj!

SERGIO: *(megáll és visszafordul)* Hé?

ALBERTO: Mit beszélnek lenn?... Mit csinálnak?...

SERGIO: Nem hallod?... Táncolnak...

ALBERTO: És... az ultimátum?

SERGIO: Milyen ultimátum?... Ja!... Hát már lejárt, nem?

ALBERTO: Hát persze, lejárt...

SERGIO: *(eltűnik a szobájában)*

5. jelenet*Andrea, Alberto, Franco*

FRANCO: Ennek elment az esze! Cipőcske?! Amikor lehet, hogy a végén még páncéloshadosztályok nélkül maradunk?... Na, én megyek, csak találok legalább egy dzsipet. *(Albertóhoz)* De hát ez az a híres hadsereg, ami megremegteti a vi-

lágot?... Mondhatom, szép kis dolog! *(ahogy kimegy, nyitva hagyja az ajtót. Lépések, beszédfoszlányok szűrődnek be)*

6. jelenet*Andrea, Alberto*

ANDREA: Mi van kint?

ALBERTO: *(a küszöbön, kinéz a folyósóra)* úgy néz ki, mindenki elmegy...

ANDREA: Hová?

ALBERTO: Hm... Hát gondolom a követségekre. A csomagjaikat is magukkal viszik...

ANDREA: Még jó... majd itt maradnak ebben a szállóban, ami az ellenállás egyik fészke lett...

ALBERTO: Hát akkor ti mért nem mentek utánuk?

ANDREA: Ki?

ALBERTO: Ti ketten.

ANDREA: Azt mondd, mi ketten?

ALBERTO: *(nyomatékosan)* Igen, ti ketten.

ANDREA: Meg kell még gondolni.

ALBERTO: A követség messze van. legalább húsz perc kell, hogy odaérjete. És nem hiszem, hogy van még vesztegetni való idő...

ANDREA: Bocsáss meg Alberto, de nem értelek: egy perccel ezelőtt még te vádoltál azzal, hogy az ördögöt a falra festem, hogy dramatizálom a dolgokat...

ALBERTO: *(bosszúsan)* Ha tudnád, milyen elviselhetetlen vagy...

7. jelenet*Andrea, Alberto, Anna*

ANNA: *(sántikálva jön be, egyik cipője hiányzik)* Ott van.

ANDREA: igen, ott. A cipőcskédet csinálja.

ANNA: *(elindul a szoba felé, nevetgél, mint-ha zavarát próbálná leplezni, kezét a szája elé teszi, pedig nincs zavarban.)*

Már majdnem az ajtónál van, amikor tétován megáll) Mi az, hogy puttona?
 ANDREA: Ki tanította meg neked ezt a szót?
 ANNA: Sergió... Táncoltunk... és egyszer csak megállított és adott egy, hogy is mondják? Egy mostaccione...
 ANDREA: Micsoda?
 ANNA: Mostaccione... (kezével mutatja)
 ANDREA: Á, pofon!
 ANNA: Pofon?... (töpreng) Á, igen, pofon... és azt mondta: „Te csak velem lehetsz kurva, érted?” Én azt mondtam, hogy igen, de nem értettem...
 ANDREA: Na, majd holnap megmagyarázom...
 ANNA: Holnap?!... Holnap nincsen.
 ANDREA: Hogyhogy nincs holnap?
 ANNA: Nincs holnap. Holnap mindennek vége... a kurváknak is.

8. jelenet

Anna, Sergio, Andrea, Alberto

SERGIO: (a megjavított cipőcskével a kezében) Íme, előállt!... Nézd, milyen remekmű!... Semmi sem látszik rajta!
 ANNA: (hidegen) Csúnya.
 SERGIO: Hogyhogy csúnya?
 ANNA: Csúnya!
 SERGIO: Kedvesem, én mindent megtettem, ami tőlem tellett (Anna lábára igazítja a cipőt. A többiekhez) Semmi sem látszik rajta, igaz?
 ANNA: Ej!
 SERGIO: Mi az?
 ANNA: A sarka...
 SERGIO: (leveszi Anna lábáról a cipőt) Jaj Istenem! Az is letörött?... (nézi és odaadja Annának)... Nem, ez teljesen a helyén van...
 ANNA: A másik (amíg Sergio lehúzza róla a másik cipőt, Anna a fogával gyorsan elharapja a varrást a cipőn)
 SERGIO: (észreveszi és meglepetten nézi)

ANNA: (kezébe rejti az arcát, hogy visszafogja a nevetését)
 SERGIO: (megpróbálja visszatartani a nevetést) De hát mit csinálsz?
 ANNA: Kurvát játszom... (egymásra néznek és kitör belőlük a nevetés)
 SERGIO: Ne csináld már...
 ANNA: De, gyere... (kézen fogja)
 SERGIO: (hagyja magát behúzni a kisso-bába) Milyen bolond vagy! Nappal van!...
 ANNA: (kiabálva) Nem!... (kétségbeesetten átöleli Sergiót) Még nem... Még nem... (bemennek a szobába)

9. jelenet

Andrea, Alberto

ANDREA: (mosolyogva) Milyen jóleső érzés látni őket!...
 ALBERTO: (elhúzza a száját) Undorítóak! (csöng a telefon)
 ANDREA: (a készülékbe) Halló... Á, köszönöm, Etel asszony, adja kérem... (Albertóhoz) Sablic... (a készülékbe) Halló? ... Ciao, kedves Sablic, ... igen, igen, ott voltunk... hát én úgy látom, nem valami nehéz megérteni... Én is attól félek... Igen, éppen az előbb vettük észre... Mindenki a követésekre, nem?... Hát persze, a vízum... Hányan?!... Öten, természetesen... (Albertóra néz)
 ALBERTO: (határozott nemet int)
 ANDREA: (kezével lefogja a kagylót) Ez az utolsó szavad?
 ALBERTO: Ez az egyetlen szavam.
 ANDREA: Köszönjük, kedves Sablic, de mi öten inkább itt maradunk... Nem, nem hiszem... Mindenesetre tartjuk a kapcsolatot... Ne aggódjatok... Köszönöm, kedves Sablic... Neked is. (leteszi a kagylót)
 ALBERTO: Most mondd meg, hogy miért? Miért kellett visszautasítanod?
 ANDREA: Hát nem te nem akartad?

ALBERTO: Én a magam nevében mondtam, a miénkben... nem a tiétekben...

ANDREA: Hagyd már ezt az örökös különválasztgatást! Azt hiszed, hogy ha egy gránát beröpül az ablakon, különbséget fog tenni közöttünk meg köztetek?

ALBERTO: Nem a gránát a veszélyes. És nem az ablakon fog bejönni, hanem az ajtón. Ez a szálloda az ellenállás fészke... Te mondtad, nem?

ANDREA: De itt nem lesz ellenállás... Te mondtad, nem?

ALBERTO: Persze, hogy nem lesz... Ki lenne benne... Ezek a gyerekek a páncélos hadosztályok ellen?!

ANDREA: Hát épp ez az...

ALBERTO: Hát épp ez az... *(kis szünet)* És ha mégis megtennék... Andrea, hidd már el, tudom, amit tudok: nem lenne bölcös dolog itt maradni, különösen neked... Te nem vagy olyan, mint a többiek... Téged ismernek, te... Senki sem tudna átvinni rajtuk... Senki...

ANDREA: Még te sem?

ALBERTO: Még én sem... Különben is, ha tudnám is, miért tenném *(erőszakosan)* én az ő oldalukon állok!

ANDREA: Akkor meg minek törődsz azzal, hogy mi lesz velem?

ALBERTO: Mert... mert dühít, ahogy látom, hogy csupán makacsságból kockázatot vállalsz! Megtudhatnám, hogy miért nem mész? ... Mit akarsz... Abban reménykedsz, hogy majd megvethetsz, mint ahogy az előbb mondtad?

ANDREA: Már bocsánatot kértem érte.

ALBERTO: Meg kell tenniük!... Meg kell!... Minden látszat ellenére nekik van igazuk, nekünk... Hogy tisztaság legyen, a kezét is be kell mocskolni, ha úgy alakul... Menj már!... Fuss a követségre!...

ANDREA: *(nézi Albertót és cigarettával kínálja)*

ALBERTO: *(megszorítja a vállát)* Ahogy akarod... Neked lesz rosszabb...

10. jelenet

Andrea, Alberto, Franco

FRANCO: *(zihálva jön be az ajtón)* Mondjátok... Ti tudjátok, hogy Giannit letartóztatták?

ANDREA: Letartóztatták!?!... Ki?

FRANCO: A felkelők.

ALBERTO: *(nevetve)* Ez aztán szép lenne!...

FRANCO: Hát úgy láttam, hogy közülük vitte el az egyik, kocsival...

ANDREA: Ferenc?

FRANCO: Nem tudom... Valami bajuszos...

ANDREA: *(hirtelen megfordul, hogy megnézzé Gianni ágyát)*

FRANCO: *(ő is megfordul)* Mi van?

ANDREA: A csomagja nincs itt...

ALBERTO: Mit jelentsen ez? *(mindhárman egymásra néznek)*

FRANCO: Azt akarod mondani, hogy meglógott?

ALBERTO: Ne beszélj már hülyeségeket!... Hova az Istenbe lóghatott volna!... A várost teljesen körülzárták... *(Andreára néz, aki lehajtja a fejét)* Mi van?... Te is azt gondolod, hogy...?

ANDREA: Nem gondolom. Biztos vagyok benne.

ALBERTO: *(előbb megütközik rajta, majd gondolkozni kezd)* De nem, ez nem lehet!... Örültség lenne!...

FRANCO: Örültség!?!... Disznóságot akartál mondani, nem?... Ő adja le az első anyagot, ha sikerül neki...

ALBERTO: meglátod, hogy csak valami biztosabb menedéket próbál keresni... talán a követségen... Telefonálj Sablicnak... Meglátod, ott van...

ANDREA: Nem, nincs ott... Megmondta nekem, hogy megpróbál eljutni a határra azzal a Ferencel...

- FRANCO: (*méltatlankodva*) Megmondta neked!?
- ANDREA: igen, megpróbáltam lebeszélni róla, és úgy tűnt, hogy sikerült is. De úgy látszik, meggondolta magát...
- ALBERTO: (*ijedten*) De hisz ez ön gyilkosság!... Parancsot kaptak, hogy zárjanak le minden utat, és hogy lőjenek arra, aki ki akarna jutni... bárki legyen is...
- ANDREA: Honnan tudod?
- ALBERTO: De hát miért csinálta?
- ANDREA: A szenzáció. Ő még hisz a szenzációban.
- ALBERTO: (*gyanakodva*) A szenzáció... vagy a félelem?
- ANDREA: Nem, az biztos, hogy nem félt. öreg róka, fél életét lövések között töltötte...
- ALBERTO: Nem a lövésekről beszélek. Az én fenyegetéseimről...
- ANDREA: A te fenyegetéseid nem érdekesek. Már akkor elhatározta, amikor ti még aludtatok...
- FRANCO: A disznó!... Amíg mi aludtunk, érted? És neki is van egy Rolleiflexe és egy csomó fényképet csinált!...
- ALBERTO: Igaz, amit mondasz?
- ANDREA: Becsületszavamra. Nem miattad volt, légy nyugodt...
- ALBERTO: Nyugodt!... Jó kis szó!... Mindenestre most bajban van...
- FRANCO: Reméljük.
- ALBERTO: Most mit tudunk csinálni?
- ANDREA: Mit akarsz csinálni? Ha lenne is egy kocsink, azt se tudjuk, melyik úton indultak el... Nekem csak annyit mondt, hogy egy mellékútvonalon akar menni, hogy ne állítsák meg.
- ALBERTO: Minden utat lezártak, még az ösvényeket is.
- FRANCO: (*megkönnyebbülten*) Annál jobb!
- ANDREA: De honnan tudsz ezekről a dolgokról?
- ALBERTO: (*szárazon*) Tudom.
- ANDREA: Hát akkor nem marad más, mint hogy elmondhatunk egy Miatyánkot... (*kis szünet*) Hacsak nem...
- ALBERTO: Micsoda?
- ANDREA: Mondom...
- ALBERTO: Na, mondd már!... Hacsak nem...
- ANDREA: Semmi, csak arra gondoltam, hogy esetleg azok között, akik ezeket az információkat adták neked, talán lenne valaki, akihez...
- Albert: Mit akarsz ezzel mondani?
- ANDREA: Hát Budapesten van szovjet követség is, nem?
- ALBERTO: (*gyanakodva*) És mi közöm nekem a szovjet követséghez?
- ANDREA: Valószínűleg semmi... de az előbb, amikor lenn voltunk a sajtókonferencián, úgy tűnt nekem, mintha Etel asszony azt mondta volna neked, hogy onnan hívnak telefonon...
- ALBERTO: (*zavartan*) Ja igen... A sajtóattasé volt... de nem ismerem, sohasem láttam személyesen...
- ANDREA: Annál többet jelent... Ha aggódnak érted anélkül, hogy láttak volna, az azt jelenti, hogy...
- ALBERTO: (*szárazan*) Semmit sem jelent (*kis szünet*) Mindenestre hozzá nem fordulhatok. Egyrészt semmi hatalma sincs, másrészt meg a nevét sem tudom.
- ANDREA: Hát akkor türelem... Bízunk abban, hogy az a szerencsétlen csak talált valami rést...
- ALBERTO: Milyen rést...
- ALBERTO: Milyen rést?!... Az oroszok oroszok és nem hagynak réseket... Különben olaszok lennének...
- ANDREA: Iszunk egy kis konyakot?
- FRANCO: Igyunk, persze.
- ANDREA: (*teletölt egy poharat és odaadja Francónak. Aztán Albertó felé is nyújt egy poharat*)
- ALBERTO: (*az asztalra csap*) Nem!... Nem!... Nem!...

ANDREA: Jól van, megiszom én.
 ALBERTO: Nem a konyakra mondom. *(ki-
 kapja Andrea kezéből a poharat és egy
 hajtásra megissza a konyakot)* Nem
 tehetem meg... Nem tehetem, érted?
 ANDREA: Megértettem. Nem értem, hogy mi
 az oka, de ...
 ALBERTO: Vannak okai...
 ANDREA: Hát kell, hogy legyen, ha ebben
 a helyzetben nem akarsz segíteni annak
 a szerencsétlennek... súlyos okának kell
 lenni...
 ALBERTO: Nem kérhetek semmit attól, aki-
 nek az előbb nemet mondtam...
 ANDREA: Mire?
 ALBERTO: Arra, hogy menjek el hozzájuk...
 ANDREA: Á, szóval téged meghívtak?
 ALBERTO: Igen, mert... Talán nem hívhat-
 nak meg azt, akit akarnak?
 ANDREA: És te visszautasítottad... Vissza-
 utasítottad, hogy vendégül lássanak az
 egyetlen biztos helyen... az egyetlen
 házban, ahol nincs meg az a veszély,
 hogy a tető a fejedre szakad?!... És nem
 csak ez. De a legjobb hírforrás is...
 ALBERTO: *(dúrván)* Nem szeretek betola-
 kodó lenni...
 ANDREA: Betolakodó!?!... De hát nem velük
 vagy?
 ALBERTO: Persze, hogy velük vagytok!
 ANDREA: De annak a telefonba épp az el-
 lenkezőjét mondtad...
 ALBERTO: Szóval te kihallgatod a telefon-
 jaimat?
 ANDREA: *(kezét széttárja)* Nem az én hi-
 bám, hogy ha bár velük is vagy, nem
 beszélsz a nyelvükön és tolmácsra van
 szükséged, és ha ugyanaz az én tolmá-
 csom is...
 ALBERTO: *(dühösen)* Hát akkor, ha magán
 kémiszolgálatod is van, mért akarod,
 hogy azt tegyem, amit nem tehetek?
 ANDREA: És te miért szégyelled, hogy jelle-
 mes ember vagy?

ALBERTO: Hagyd már a nagy szavakat!...
 Most Gianniról van szó.
 ANDREA: Gianni... Tudod mit mondok...
 Sokkal kevésbé érdekel, mint te...
 FRANCO: *(meggyőződéssel)* Éppen így va-
 gyok én is!...
 ALBERTO: Hogy jössz te ide?
 FRANCO: *(sértődötten)* Miért?... Nekem
 nincs jogom...?
 ALBERTO: *(félbeszakítja)* Nincs, neked nincs.
 Neked családod van.

11. jelenet

Andrea, Alberto, Franco, Anna

ANNA: *(kihajol az ajtón, ujjja a száján)*
 Pssssz!... *(befelé mutat)* Alszik. *(vissza-
 megy)*

12. jelenet

Andrea, Alberto, Franco

FRANCO: Vége az első menetnek!...
 ALBERTO: *(magában)* Mellékút, a fenébe
 is!... Ilyen havon a főutakon se lehet
 menni...
 FRANCO: Tudjátok mit csinálók?... Leme-
 gyek, megvárom azokat a híres tanko-
 kat... Előbb vagy utóbb csak megjön-
 nek, nem?
 ANDREA: Megjönnek, az biztos...
 FRANCO: Annyira bíztok ezekben a tanko-
 kban?... Biztos, hogy megállítják Giannit,
 biztos, hogy megjönnek... *(a WC felé
 indul, megáll)* Mindig leszakad a lehú-
 zója?
 ANDREA: Mindig.
 FRANCO: Akkor majd inkább lent...

13. jelenet

Andrea, Alberto

ANDREA: Brrrr, 'de hideg van!... *(belenéz
 a kályhába)* Persze, hagyjátok kialudni
(szemet rak rá)

- ALBERTO: Mondd már... Biztos vagy benne, hogy nem miattam csinálta?
- ANDREA: Ki, Gianni? ... Tudta nagyon jól, hogy csak viccelsz...
- ALBERTO: Persze, de elég hülye vicc volt, mert... ennek van előzménye...
- ANDREA: Micsoda?
- ALBERTO: Tudod, ő mindig azt hitte, hogy 45-ben én tettem őt talonba... Pedig nem én voltam. A saját újságja volt, mert meg akartak szabadulni tőle, és szépen a nyakamba varrták... Amikor megtudtam, magamra vállaltam az egészet, úgy csináltam, mintha... De ő ezt nem tudja...
- ANDREA: Mért nem mondtad el neki?
- ALBERTO: Mert... Mert láttam, hogy nagyon rosszul esne neki... Fejébe vette, vagy a fejébe ültették, képzelj el, hogy az oroszok őt első számú ellenségnek tartják...
- ANDREA: A Kreml hátába dőfött tőr...
- ALBERTO: Pontosan... És olyan büszke volt erre, hogy nem volt bátorságom kiábrándítani...
- ANDREA: Szerencsétlen!
- ALBERTO: Érted?... Érted most, miért?
- ANDREA: Értem, értem...
- ALBERTO: És mégse tehetek semmit... Andrea, hidd el: semmit sem tehetek...
- ANDREA: Ne aggódj... meglátod, most is kibújik majd a bajból.
- ALBERTO: *(a fejét rázza)* Nem ismered őket!
- ANDREA: Kiket?
- ALBERTO: Az or... *(kijavítja magát)* a katonákat... mindenhol ugyanolyanok, nem?... Lőnek... Néha azt se tudják, mire... Lőnek és kész... Ha sikerült volna is beszélnem avval ott a követségen, ő se tud csinálni semmit... a katonákkal... Most már ők irányítanak... Ezek a szerencsétlenek átengedték nekik... Ki tudja, miben reménykednek.
- ANDREA: Talán valamiben és éppen azért...
- ALBERTO: *(tovább folytatja)* Csak minden rendben menjen... Ezeket csak az érdeklő... *(kis szünet)* biztos vagyok benne, hogy ha benyitnánk most a budapesti lakásokba, mindegyik ezt csinálná... mint ezek itt...
- ANDREA: Valószínűleg.
- ALBERTO: Biztos.
- ANDREA: Ez iszonyatos. Képzelj el, milyen volt ezeknek az embereknek az élete; ahhoz, hogy szeretkezzenek, forradalmat kellett csinálniuk... Én teljesen megértem őket...
- ALBERTO: Még csak az kellene, hogy ne értésétek meg egymást, ti, akiket egy tésztából gyúrtak!
- ANDREA: Nem gondolod, hogy érdemtelesen dicsérsz? Engem és ezeket az embereket, akik végigcsinálták azt, amit végigcsináltak, és megteszik most is majd, amit kell? Bár úgy lenne!... Mi, akik olyan könnyen hagyjuk meghalni őket, mint amilyen könnyen készek azok őket megölni? *(hevesen)* De hát mit gondolsz? Azt hiszed, hogy a magyarokkal szemben nem érzem legalább annyira zavarban magam, mint veled?
- ALBERTO: Én egyáltalán nem érzem magam zavarban.
- ANDREA: Nem? Akkor mért teszel meg mindent azért, hogy itt maradj ebben a szobában? Ugyanúgy csinálsz mint én. Azt hiszed, nem látom, hogy félsz bárkivel is találkozni közülük?... Legalább magunkat ne áltassuk... mi, akik ugyanazt a szerepet játsszuk!... Csak annyi a különbség, hogy én a közönség előtt szégyellhetem magam, te meg még azt sem... Azt, hogy elvörösödöm, én díszként a gomblyukamba tűzhetem, neked meg el kell rejtened a párttagsági könyvedbe... Én kiordíthatom, hogy egy kép-mutatató és gyáva világ oldalán állok, ami

- csak a halottaikat dicsőíti meg, hogy azután ebből is üzletet csináljon...
- ALBERTO: És ezt fogod ordítani?
- ANDREA: *(lehajtja a fejét, lassan)* Nem tudom...
- ALBERTO: *(gúnyosan)* Gondolom!...
- ANDREA: Jó, tudom... Az, hogy a te szénád nincs rendben, nem jelenti azt, hogy nálam minden jó, tudom... Ezért nem akarok senki fölött ítélni... senki fölött... még a páncélos hadosztályok fölött sem... Talán tényleg nem tehettek mást.
- ALBERTO: És ezt is kikiabálsz majd?
- ANDREA: Mondom, hogy nem tudom... Ha egyszer majd hazaérünk... Ha ki tudjuk innen menteni a bőrünket... mindegyikünknek megvan a főnöke... Nekem is, persze, nekem is. Nem tudom mit fogok írni... *(kis szünet. Magabiztosan)* De azt nagyon jól tudom, hogy mit *nem* fogok írni... Akkor is, ha sokaknak nem fog tetszeni, mégsem fogom azt írni, hogy ezek a halottak ránk hasonlítottak, hogy a mi fiaink voltak, hogy velünk egy térsztából gyúrták őket... Nem, ezt biztosan nem... Ha keserű is, de be kell ismernem, hogy azért tudtak meghalni, mert a ti fiaitok voltak...
- ALBERTO: Apagyilkosok.
- ANDREA: Mint minden fiú. Mint ahogy mi is azok voltunk...
- ALBERTO: Én soha...
- ANDREA: Nem jó. Ez azt jelenti, hogy később leszel, túl későn.
- ALBERTO: *(ordít)* Nem!
- ANDREA: *(folytatja)* Ha nem vagy már most...
- ALBERTO: *(ordít)* Nem!
- ANDREA: Hogy higgyek neked, ha így ordítasz?
- ALBERTO: Azért ordítok, mert nem bírom a fejtegetéseidet?
- ANDREA: Nem, nem a fejtegetéseimet... Nem bírod elviselni a fölismerést, hogy ez nem forradalom, hanem hitszakadás!
- ALBERTO: *(fölugrik)* Mi?
- ANDREA: Tudom, hogy egy olyan ortodox világban, mint a tiétek, ez a szó...
- ALBERTO: *(félbeszakítja)* Ne nevettesd már ki magad!... Méghogy hitszakadás!... A hitszakadáshoz előbb hit kell... És ezek itt partizánok... *(gyűlölettel)* Én ismerem a partizánokat!...
- ANDREA: Én is
- ALBERTO: Te?
- ANDREA: Igen.
- ALBERTO: *(meglepetten nézi, aztán nevetni kezd)* Á, értem jól megvagyunk... a végén még kiderül, hogy te is az ellenállás hőse vagy?
- ANDREA: Épp ellenkezőleg. Én katona voltam, egy hódító szörnyeteg. Elfoglaltam Horvátországot, igaz, hogy parancsóra. De a partizánokkal volt elég dolgom.
- ALBERTO: Hát lehetett is velük szemben... de az más dolog. Szemben, amikor lőnek rád, még becsülni is lehet őket...
- ANDREA: De hát épp ez az, hogy nem lőttek rám, pedig minden kockázat nélkül megtehették volna.
- ALBERTO: A jó partizánok!... Hát akkor ezért tiszteledd őket?
- ANDREA: Azt tisztelem, amiért tették.
- ALBERTO: Szóval?... Nem, várj csak... Mindjárt kitalálom... Egy nő van benne?
- ANDREA: *(bólint)*
- ALBERTO: Meg mertem volna esküdni... Az istenbe, hát hányan vagytok?... Hányat mentettek meg közületek a nők? *(kis szünet)* És akkor?
- ALBERTO: Azt akarom kérdezni, hogy most mit akarsz megmutatni ezzel?... Hát persze, ti mind ilyenek vagytok... A kútba ugrasz a partizánokért csak azért, mert egyikük elárulta a társait miattad...

ANDREA: És te meg gyűlölöd őket, mert egyikük elárult téged az ellenségeid miatt, igaz?

ALBERTO: *(komoran néz rá)* Mit tudsz te erről?

ANDREA: Tudom... Az a kar...

ALBERTO: *(ordít)* Neked ahhoz semmi köződ!

14. jelenet

Alberto, Andrea, Sergio

SERGIO: *(Kidugja fejét az ajtón)* Psssz!... *(befelé mutat)* Alszik... *(vissza akar menni)*

ALBERTO: Figyelj csak, te...

SERGIO: He?

ALBERTO: Gyere ide.

SERGIO: *(nem szívesen, de engedelmeskedik. Egymásra néznek)*

ANDREA: *(elindul a WC felé, hogy magukra hagyja őket)*

ALBERTO: *(megállítja)* Nem tudsz... Leszakkad a lehúzó...

ANDREA: *(megáll)* Ja persze!... *(Az ablak felé indul, menedéket keresve)*

ALBERTO: *(kicsivel később Sergióhoz)* Akkor?

SERGIO: Mit akkor?

ALBERTO: Hát itt vagyunk a végén, nem?

SERGIO: Igen, azt mondják...

ALBERTO: És a lány?... Mit akarsz csinálni vele?

SERGIO: Attól függ, hogy ő mit akar csinálni...

ALBERTO: Nem kérdezted meg tőle?

SERGIO: Nem.

ALBERTO: Most szerelmes vagy nem szerelmes?

SERGIO: Nem tudom. Úgy viselkedik, mintha az lenne.

ALBERTO: És te?

SERGIO: Én is.

ALBERTO: Gondolom, akkor meg akarod menteni.

SERGIO: Mitől?

ALBERTO: Hogyhogy mitől?!... Hát tudod mi történik itt?

SERGIO: Persze. Az történik, amitől senki sem menthet meg senkit.

ALBERTO: Tegyük föl, hogy én mégis tudnék valahogy segíteni...

SERGIO: Te!?!... És hogyan?

ALBERTO: Mit érdekel téged a „hogyan”?

SERGIO: Azt hiszem, őt érdekli.

ALBERTO: Tegyük föl, hogy a titkárnóm lehetne...

SERGIO: A te titkárnód!?

ALBERTO: Nem hiszem, hogy lenne benne valami...

SERGIO: Óh, nem!...

ALBERTO: És nem is elképzelhetetlen... Egy félkarú embernek különösen nagy szükség van titkárnőre... Anna tud olaszul. És ha egy olyan újság munkatársa lehet, mint az enyém...

SERGIO: *(megindultan)* Köszönöm neked, Alberto... Nagyon szép tőled... De azt hiszed, hogy ennyi elég lenne?

ALBERTO: Jó, hát ha csak az én cikkeimet gépelné, akkor talán nem...

SERGIO: *(gyanakodva)* És még mit kellene csinálnia?

ALBERTO: Óh, semmi különös... Csak mint tolmács ápolnia kellene a kapcsolatokat bizonyos emberekkel... Fontos emberekkel... vagy akik majd később fontosak lesznek...

SERGIO: Miután később...?

ALBERTO: Hát ez az. Sajnos, fiacskám mindig van egy „később” és erre még idejében gondolni kell...

SERGIO: Hát persze. De pont ez az, amire Anna nem képes. Ahányszor csak beszélni kezdtem erről, mindig lezárta a számat...

ALBERTO: És te mért engedted?

SERGIO: Hát mert mindig rátette az övét...

ALBERTO: Jó, de... látod? Már világos van... az a később most van, ma van holnap... *(a zenekar, ami egy ideig csendben volt, most újra rázendít)*

SERGIO: *(fülel és mosolyog)* Hallod, hogy játsszák a mambót ezek a szerencsétlenek!...

ALBERTO: *(ingerülten)* Most rám figyelsz vagy a mambóra?

SERGIO: Rád, persze, hogy rád... igazán szép dolog tőled...

ALBERTO: Nem azt kérdezem, hogy szép-e, hanem hogy egyetértesz vele vagy sem?

SERGIO: Én!?... De hát én... Annát kellene megkérdezni...

ALBERTO: Jó, kérdezzük meg őt!...

SERGIO: Kérdezzük!... *(rágyújt egy cigarettára és nem mozdul)*

ALBERTO: *(kicsivel később)* Na?

SERGIO: Ja, azt mondd, hogy most, rögtön?

ALBERTO: *(dühösen)* Hát mikor?

SERGIO: Alszik!...

ALBERTO: Hát ébreszd föl, az Istenért!...

SERGIO: *(Nem szívesen, de elindul)* Jól van... *(Megáll, fülel: a zenekar lenn hirtelen elhallgat)* Mért hagyták abba? ... *(szeme találkozik Alberto szigorú tekintetével; hirtelen eltűnik a kissozóban)*

15. jelenet

Andrea, Alberto

ANDREA: *(aki közömbösséget színlelvé mindvégig az ablaknál maradt, füttyülni kezdi az Álmodók hajnalban meghalnak dallamát)*

ALBERTO: *(türelmetlenül)* Már te is!?

ANDREA: *(hirtelen elhallgat)* Jaj, bocsáss meg!... *(a kissozóból ingerült hangok hallatszanak)*

ALBERTO: Most majd meglátod, kik azok a partizánok!...

16. jelenet

Andrea, Alberto, Anna, Sergio

ANNA: *(hangosan, kiabálva bejön)* De igen!... igen, igen!... Tudom, hogy lent táncoltál a...

SERGIO: *(megy utána megszegyenülten)* Esküszöm, hogy nem!... Itt voltam...

ANNA: Hazug!

SERGIO: Kérdezd meg őket!...

ANNA: Olaszok... mind hazudnak...

SERGIO: Esküszöm, hogy lent voltál... Tudom...

SERGIO: Hogyhogy tudod?

ANNA: *(győzelmesen)* Egy macskáról álmodtam... A macska azt jelenti, hogy megcsalnak...

SERGIO: *(Albertóhoz)* Látod, álmából keltettem fel...

ANNA: *(Majdnem sír)* Sergio, mért táncoltál azzal?

SERGIO: *(átöleli)* Nem táncoltam... Itt voltam, rólad beszéltünk... egy nagyon fontos dolgról... nagyon fontos lenne neked... Ezért keltettek fel...

ANNA: *(Sergiót fürkészve)* Akkor a macska csalt meg engem!

SERGIO: Biztosan.

ANNA: *(csalódottan)* Óh!... Tőle nem vártam volna...

SERGIO: Figyelj, Anna... tényleg nagyon fontos dolgról van szó... Fölébredtél már?

ANNA: Igen. Igen.

SERGIO: Akkor figyelj... Szeretnél újságíró lenni?

ANNA: *(gőgösen)* Én újságíró vagyok... A Filológiai Közlöny munkatársa...

SERGIO: Jó, de... komo... *(kijavítja magát)* hívatásos újságíró, úgy értem...

ANNA: *(összecsapja a kezét)* Óh, igen, nagyon!...

SERGIO: Akkor lehetnél egyikünk titkár-nője...

ANNA: A tiéd?

- SERGIO: Nem, nem, fontosabb valakiről van szó...
- ANNA: *(Andreára mutat)* Az övé?
- SERGIO: Nem, az övé. *(Albertóra mutat)*
- ANNA: *(hidegen)* Aha.
- ALBERTO: Igen, tudom. De a szimpátia nem számít. A bizalom az igen... Én megbízom benned... *(választ vár, de nem érkezik)* És kész is vagyok bebizonyítani: kényes dolgokat bíznék rád *(Anna nézi őt, de nem válaszol)* Nézd, nem én vagyok itt a fontos, ahogyan Sergio mondta... csak... hogy is mondjam... jobban benne vagyok... Vannak barátaim itt... Van egy pár barátom... akikkel most megint föl kell vennem a kapcsolatot... Személyesen nem indulhatok a keresésükre... Nem ismerem a várost, nem beszélem a nyelvet... Neked kellene elvinni... Bizalmas levelekről lenne szó, te lefordítanád, elvinnéd és választ hoznál... *(kis szünet)* De most rögtön el kell kezdeni: egy percet sem veszíthetünk... *(kis szünet)* Benne vagy?
- ANNA: *(Sergióra néz, aki bátorító mozdulatot tesz. kicsit még vonakodik, aztán leül az asztalhoz, befűz egy lapot az írógépbe)*
- ALBERTO: Jól van!... Így tetszel nekem. csak határozottan, okosan... Írjad... *(diktál)* „Kedves Révai elvtárs, ezt a levelet Anna... Anna... Mi a vezetékneved?
- ANNA: Miklós.
- ALBERTO: *(folytatja a diktálást)* „Miklós Anna elvtársnőre bízom... *(Anna megáll)* Már leírtad?
- ANNA: *(Albertóra néz)* Ki ez a Révai elvtárs? Révai József?
- ALBERTO: Ismered?
- ANNA: Ki ne ismerné?
- ALBERTO: Hát ő az... Azt is tudod, hol lakik?
- ANNA: Azt hiszem, ebben a pillanatban senki sem tudja...
- ALBERTO: Én igen.
- ANNA: *(egy kis vonakodás után újra oda-készül a géphez)*
- ALBERTO: Anna!
- ANNA: *(ránéz)*
- ALBERTO: Előbb azt mondtam, hogy megbízom benned... Te nem válaszoltál... Felelj most: helyesen teszem vagy nem, hogy megbízom benned?
- ANNA: *(Egy kis vonakodás után befejezi a mondat hátralévő részét)*
- ALBERTO: Jól van... Folytasd... *(diktál)* „Miklós Anna teljes bizalmamat élvezi. Te is megbízhatasz benne...” *(a zenekar újra nekikezd)*
- ANNA: *(fülel, majd Sergióhoz)* Cha-cha-cha?
- SERGIO: Cha-cha-cha, igen, az.
- ALBERTO: „Te is megbízhatasz benne, elküldheted vele a választ.” *(Látja, hogy Anna nem ír)* Na mi van?
- ANNA: *(mereven, Albertóhoz)* Te álmodtál már macskákkal?
- ALBERTO: Anna, figyelj már ide... Révai elrejtőzött, tudod... Egyike azoknak, akiket a te elvtársaid leginkább kerestek ezekben a napokban... De holnap... holnap ő lesz az, aki majd keresi őket... Ha elmész hozzá ezzel a levéllel... Ez az utolsó lehetőség a menekülésre... Nem akarod, hogy befejezzem?
- ANNA: Hatalmas macska volt *(kihúzza a papírt a gépből és labdát gyúr belőle)*... De én már elzavartam... Hess, ronda macska, hess!... *(ledobja az összegyűrt papírt és felszökken)* Hess!... Hess! Cha-cha-cha *(táncolni kezd és Sergiót is táncolni hívja)* Cha-cha-cha... Hess... Hess... Hess...
- SERGIO: *(engedelmeskedik és Annával a kizárati ajtó felé táncolnak)*
- ANDREA: *(kicsivel később, amikor a zenekar elhallgat, füttyülni kezdi a szokásos dalt)*
- ALBERTO: *(dühösen)* Hagyd már abba!

ANDREA: Jaj, bocsáss meg!... Úgy belemászott a fülembe...

ALBERTO: Disznók!... Végig akarják játszani!... Mindegyik, mindenki! Egy morzsát sem akarnak elveszíteni ebből a karneválból!...

17. jelenet

Andrea, Alberto, Etel

ETEL: *(ziháltan jön be, kezében lemez)* Megvan!... Megvan!...

ANDREA: Micsoda? *(elveszi a lemezt)*

ETEL: Egy amerikai újságíró nő ajándékozta nekem most, hogy elment...

ANDREA: Á, a Callas?

ETEL: Nem is reméltem már. Ezt már tényleg nem is reméltem... *(bekapcsolja a gramofont, félénken)* Föltehetem?

ANDREA: Hogy képzeled, hát persze... *(Segít föltenni a lemezt. Az első hangok után)* Szép ugye?

ETEL: Egy angyal lehet!

ANDREA: Ki? Callas? ... Hát...

ETEL: Ezzel a hanggal...

ANDREA: Ja, a hangja... *(csörög a telefon. Halkan, a kagylóba)* Halló? ... Á, te vagy Sablic? .. Akkor legkésőbb negyed óra múlva... teljesen kiszámíthatatlan... Nem, itt maradunk... Jól van, jól van... Köszönöm, Sablic... Ciao... *(leteszi a telefont)*

ALBERTO: *(idegesen és ők is halkan)* Valami hír Gianniról?

ANDREA: *(megrázza a fejét és valamit bele súg Alberto fülébe)*

ALBERTO: *(összeráncolja a homlokát)* Biztos?

ANDREA: Úgy tűnik.

ALBERTO: *(Odamegy az ablakhoz és kinéz)*

ANDREA: *(ujjával követi a zene ritmusát, de időnként Albertóra néz, aki mutatja neki, hogy nem. Ahogy a lemez a végére ér, kivágódik az ajtó és csapzottan, ki-merülten, feldúltan beesik Gianni)*

18. jelenet

Andrea, Alberto, Etel, Gianni

ALBERTO: Gianni!

ANDREA: Gianni!

GIANNI: *(úgy néz rájuk, mint egy megvert kutya)*

ALBERTO: *(szeretettel közelít hozzá)* Mi történt veled?

GIANNI: *(sápadtan)* Nem öltek meg!...

ALBERTO: Kik?

GIANNI: Az oroszok!...

ALBERTO: Mit beszélpsz!...

ANDREA: Hogy jöttél vissza?

GIANNI: Gyalog...

ALBERTO: Gyalog!?... És a kocsis?...

GIANNI: *(kezével mutatja, ahogy valami fölrobban a levegőben. Andrea és Alberto egymásra néznek)*

ANDREA: De hogyan?!

ALBERTO: *(Gianni fejét simogatja)* Hogy történt?

ANDREA: Na, mondd el hol történt?

GIANNI: Nem tudom... Itt a közelben. Ahogy kimentünk a városból, rögtön beléjük rohantunk. Egy kis úton akartunk menni az erdőbe, de észrevették és felszólítottak, hogy álljunk meg. Főlgyorsítottunk és akkor ellótték fölöttünk. Én meg idejében kinyitottam az ajtót és kiugrottam. Ferenc volt a kormánynál, tovább hajtott. És a kanyarnál egy gránát... *(megismétli az előbbi mozdulatot)*

ALBERTO: Nem!

ETEL: *(egy pohárka konyakot nyújt felé)* Igya csak meg! Jót fog tenni. Csinálok egy kávét is... *(gyors mozdulattal kezdi a kávét készíteni)*

ANDREA: Téged nem láttak meg?

GIANNI: De igen. Annyira jöttek hozzám a tankkal, mint ahogy most te vagy tőlem. Azt hittem, hogy szét akarnak lapítani. Aztán megálltak. A tank csöve ott volt a számnál. *(Habozik, aztán bátortalanul odafordul Andreához)* Nem nyolcvan-

nyolcas volt. Hatvanötös. *(lesújtottan)*
Mindegyik hatvanötös. Hogy hibázhat-
tam el...

ALBERTO: És aztán?

GIANNI: Aztán becsuktam a szemem és arra
gondoltam, hogy nem fogom többé ki-
nyitni. Hallottam, hogy valami leesik
a hóba, odanéztem. És ezt találtam ott
*(kihalász a zsebéből egy vodkás üve-
get)* Őket nem láttam: bent voltak a
tankban. Gondolj csak bele, ott voltam
a hatvanötösük előtt, és ahelyett, hogy
széttaposnának... érted?

ALBERTO: És?

GIANNI: Ennyi... Nem ölték meg, ennyi.
(szünet)

ANDREA: És aztán?

GIANNI: Aztán ittam. Fölkeltem. Elindul-
tam, benn az erdőben... mentem... már
nem láttak... eltakartak a fák... Akkor
fölgyorsítottam a lépéseimet... futni
kezdtem. Aztán találtam egy csapat par-
tizánt... Az egyikük idáig kísért... *(kis
szünet)* Szegény Ferenc! Őt ölték meg
helyettem... *(mintha csak nem tudná
fölfogni)* A hatvanötös szájában és egy
tenyéryüre a láncalpaktól!...

ALBERTO: Jól megúszta... ha fölismertek...

GIANNI: *(kis habozás után)* Fölismertek.

ALBERTO: Miről?... Csak nem hordod a ne-
ved a kabátodon...

GIANNI: A kabátomon nem, de az igazolvá-
nyomon igen...

ANDREA: De hát azt mondtad...

GIANNI: Hazudtam... A vodkát nem úgy
dobták oda, egy tiszt adta, aki lejött a
tankból, hogy ellenőrizze az irataimat...
Jó figyelmesen megnézte... Akarta volna
az útlevelemet is... Aztán visszaadott
mindent, udvarias volt, és mutatta, hogy
gyorsan menjek vissza... Egyáltalán nem
ismerték se a nevem, se az arcom. Zum
Teufel, azok a hatvanötösök! De hogyan

tudtam a nyolcvannyolcasokkal össze-
téveszteni...

19. jelenet

Franco és az előbbiek

FRANCO: *(beront az ajtón. Giannihoz)* Á!...
Mondták, hogy visszajöttél, szép kis
alak vagy!...

ANDREA: Hagyjad, Franco...

FRANCO: Mi az, még sajnáljátok?... *(Gianni-
hoz)* Persze, még csak ez hiányzott:
hogy sajnáljunk, míg te jól átvértél ben-
nünket!... Az ott *(Albertóra mutat)* utá-
nad akart rohanni, az oroszoknak tele-
fonálni... Szerencsére kommunista, mert
különben még rendelt volna Mind-
szenty bíborosnál egy misét a lelki üd-
vödért...

ALBERTO: Ej, hagyd már!...

FRANCO: *(nem figyel rá, Giannihoz)* A franc-
ba, disznó egy alak vagy!

GIANNI: Az.

FRANCO: Mi az, hogy az?

GIANNI: Az, disznó alak vagyok.

FRANCO: *(gondolkodik)* Ha tudod, akkor
talán nem is vagy az... *(dühösen)* Saj-
nálom... Sajnálom, hogy *(a kabátjánál
fogva megrázza)* Én megöltelek volna,
én... *(Gianni hagyja, de nem reagál)*
Mi bajod van?... *(a többiekhez)* Mi van
vele?

ANDREA: Mondtam, hogy hagyjad...

FRANCO: *(idegesen, Giannihoz)* Mi az, meg-
sebesültél?

GIANNI: Nem, nem!...

ANDREA: Elég ronda dolgokon ment ke-
resztül... Elveszítette Ferencet, a kocsit,
mindent!

FRANCO: *(rémülten)* Nem!... Istenem!... Fe-
renc, a kocsit, minden? *(kezével mutatja
mintha levegőbe röpülne)*

GIANNI: Minden...

FRANCO: *(félíg ijedten, félíg reménykedve)*
A... a Rolleiflex is?

GIANNI: Az is.

FRANCO: A filmek...?

GIANNI: Ez!

FRANCO: *(képmutatóan mintha le lenne sújtva)* Óooh! *(hirtelen)* Ne aggódj. Képeket majd adok neked én... *(töpreng)* Bécsben...

ANDREA: Mi ez? *(a csöndben már lehet hallani a lánctalpakat, egyre erősebben)*

ALBERTO: Sablic értesülései pontosak voltak... Tessék!

FRANCO: *(örömben fölugrik és fölkapja fotós felszerelését)* Óh!... Eljött az idő, Istenem! *(az ajtó felé indulva Gianni-hoz)* Neked is csinállok. Így végre meglátod közelről, hogy milyen egy orosz tank!... *(kimegy)*

GIANNI: *(kimerülten lerogyik az ágyra.)*

20. jelenet

az előbbiektől Franco nélkül

ETEL: *(kitölti a kávé)*

ANDREA: Látni őket?

ALBERTO: Nem, még valószínűleg a külvárosban vannak...

ETEL: *(félénken)* Fölrakhatom még egyszer a lemezt?

ANDREA: Persze, Etel asszony, persze...

ETEL: *(fölteszti a lemezt, elindítja a gramofont)* Lehalkítom... így... most jó... *(ahogy forog a lemez, a tankok zaja egyre erősödik, a végén már egészen elnyomja Callas hangját. Aztán hirtelen csend lesz, a zaj megszűnik)*

GIANNI: Nem!... Nem!... Nem!...

ANDREA: Pssz... Mi van veled?

GIANNI: *(letörli magáról a verítéket)* Azt álmodtam, hogy ránk jöttek a tankok!

ANDREA: Hát tényleg ránk jöttek. De megint megálltak.

GIANNI: *(odafut az ablakhoz)* Hol vannak? *(kinéz)* Zum Teufel!... De hát ez egy szökőár. Odanézzetek: hármassával, egy zsebkendőnyi hely sincs közöttük...

ALBERTO: *(idegesen)* De mért beszéltek ilyen halkán?

GIANNI: *(hangosan)* Tényleg: hát mért beszélünk halkán?

ALBERTO: Félték, hogy meghallanak?

GIANNI: *(üvöltve)* Féltünk, hogy meghallanak?... *(Andreához halkán)* És most szerinted mi lesz?

ANDREA: Tudja az ég...

GIANNI: Egy lelket se látni...

ANDREA: És egy hangot se hallani *(kis szünet)* Ki tudja, milyen különös párbeszéd folyik ezek a mozdulatlan kis tankok és ezek a lehúzott redőnyű, bezárt kapus házak között?...

ALBERTO: *(ingerülten)* Ne színezzük egy kicsit még tovább?... Párbeszéd!?... Mindenki lelépett, ahogy mondtam... *(kint-ről behallatszik, ahogy lassan, szertartásosan játszani kezdik a szokásos dalt)*

ANDREA: *(óvatosan bezárja az ablakot. A dal mindinkább erősödik. Ez visszahangzik az egész városban)*

21. jelenet

Anna, Sergio és a többiek

ANNA: *(Sergióba karolva belép. Néhány lépés után finoman, szelíden elválik tőle és kezdi levetni magáról az estélyi ruhát. Odahívja Etelet, hogy segítsen neki hátul kioldani)*

ETEL: *(ahelyett, hogy kioldaná Anna ruháját, visszakötözi és hátára dobja a katonakabátot)*

ANNA: *(félíg hitetlenkedve, félíg boldogan nézi, aztán karjait Etel nyaka köré fonja)*

ETEL: *(magához szorítja Annát, haját simogatja. Andrea, Alberto és Sergio figyelik a két nő között lezajló jelenetet)*

GIANNI: *(az ablakból halkán, izgatottan)* Itt van!

- ALBERTO: (odafut az ablakhoz. Andrea és Sergio utána) Ki?
- GIANNI: Egy orosz!...
- ETEL: (fölteszti Anna derekára a katonavet, aztán fölhúzza lábára a bakancsokat)
- GIANNI: (halk, remegő hangon) Kinyitotta a tetejét...
- SERGIO: Nézd, kiszáll!...
- ANDREA: Istenem, add hogy ne lőjön!...
- GIANNI: Kire lőne?... Nincs egy lélek se az utcán!...
- ALBERTO: Mind megléptek... A gyávák... (Egy puskalövés hallatszik)
- SERGIO: (lelkesebben fölugrik) Csodálatos!... Egyet lőni itt! Milyen... (szeme találkozik Alberto fagyos tekintetével és megáll)
- ANNA: (puskával a vállán lassan az ajtó felé indul, közben kint megindulnak a géppisztolysorozatok és újra megindulnak a lánctalpak)
- SERGIO: (Albertóra néz, aztán Annára, aztán megint Albertóra)
- ALBERTO: Mire vársz?... Az én engedélyemre talán?... (ordít) Menj!... Menjtek!... Menjtek!...
- SERGIO: (egy ugrással eléri Annát az ajtónál és mindketten kimennek úgy, ahogyan bejöttek, miközben kinn megkezdődött a pokol. A légnyomás betöri az ablaküveget és a szilánkok szétrepülnek)

FÜGGÖNY

PARCZ FERENC fordítása

**Itáliában található utcák és terek
az 1956-os magyar szabadságharc emlékére:**

<i>Abano Terme</i> , via martiri d'Ungheria	<i>Ponte di Brenta</i> , via martiri d'Ungheria
<i>Binasco</i> , viale martiri d'Ungheria	<i>Pontoglio</i> , via martiri ungheresi
<i>Bolzano</i> , via martiri d'Ungheria	<i>Porto Santo Stefano</i> , via martiri d'Ungheria
<i>Campobasso</i> , via martiri d'Ungheria	<i>Rapallo</i> , via martiri d'Ungheria
<i>Camposanpiero</i> , via martiri d'Ungheria	<i>Rimini</i> , via dei martiri d'Ungheria
<i>Casalpusterlengo</i> , via martiri d'Ungheria	<i>Rovigo</i> , piazzale martiri d'Ungheria
<i>Capri</i> , piazza déi martiri d'Ungheria	<i>S. Dona di Piave</i> , via Ungheria libera
<i>Catania</i> , via insorti d'Ungheria	<i>Termoli</i> , via martiri d'Ungheria
<i>Cesena</i> , via martiri d'Ungheria	<i>Trapani</i> , piazza dei martiri d'Ungheria
<i>Faenza</i> , via martiri d'Ungheria	<i>Trecenta</i> , piazzale martiri d'Ungheria
<i>Forlì</i> , piazzale martiri d'Ungheria	<i>Udine</i> , viale Ungheria (ottobre–novembre 1956)
<i>Grottaglée</i> , via martiri d'Ungheria	<i>Urbania</i> , via martiri ungheresi
<i>Lauria</i> , piazza insorti d'Ungheria	<i>Valguarnera</i> , viale dei martiri d'Ungheria
<i>Nuoro</i> , via dei martiri d'Ungheria	<i>Viterbo</i> , piazza dei martiri d'Ungheria
<i>Padova</i> , via dei martiri d'Ungheria	
<i>Piazza Armerina</i> , piazza martiri d'Ungheria	